ASSISTENTE SACROSANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS PRÆSIDIO,

Disputationem hanc Inauguralem

De

COMITIBUS SACRI PALATII,

Ex Decreto & Authoritate

Magnifici & Nobilissimi in Inclytâ LUDOVICIANA *JCtorum Ordinis*,

PRO LICENTIA

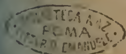
Summos in Utroq; Jure Honores ac Privilegia

Doctoralia legitimè capessendi,

IN AUGUSTO JCTORUM AUDITORIO,

Publico ac solenni Excellentiss. Dnn.

Professorum examini

Ad diem Mart. MDCLXXX.

Submittit

BERNARD. LUDOVICUS MOLLENBEC,

Rintelió - Westphal.

GISSÆ,

Typis, Relictæ conjugis B. KARGERI, Academ. Typogr. Ord. 1680.

PRÆLOQUIUM.

Acri Palatii Comites, in Speciminis Inauguralis thema, uti propter dignitatem quâ pollent eorum præcipuam, ita non minorem quæ cuivis ſe commendat argumenti utilitatem, eligi oportebat: Namque vel eo materiæ videbatur præſtantia & utilitas major, quo plus ponderis in iis negotiis poſitum eſt, quæ Imperialis auſpiciô Culminis, in univerſo Romano exercent, expediuntq; Imperio Comites, ut Cæſareæ, in iis, Majeſtatis vim atque ſplendorem excelſiſſimè vigere deprehendatur. Sed nec omni rem, ſuæ quoque immerſam difficultati, exhibeo numero abſolutam: partim quod Academicæ Diſſertationis non penitus exhauriri cancellis poſſe apparebat: partim quòd, ſi potiora ſaltim & hujus quæ argumenti præcipua ſunt pro tenuis ingenii modulo proponerentur, ſatisfeciſſe propoſito meo, & ſi quæ diſcutienda reſtarent & ætati & operæ fortè aliquando majori aſſervari poſſe crederem: Ut excuſationẽ propterea veniamque mihi à quovis facilè pollicear, & confidam, ſicubi defeciſſe conatus videbuntur, ſupplere eoſdem benevolum Lectorem non iri gravatum.

Feliciter!

SECTIO I.

NOMEN ET ORIGINEM COMITUM Sacri Palatii exhibens.

§. 1.

COMITIS nomen, (germ. Graffe.*) Quod à *comitando* dici, *Ulpianus* in *l.*15.§.16.*ff.de injur.* Autor est, nec *ætatem* agnoscit nec *gentem* unam, quin tot sustinuit vicissitudines ut quoad hoc ex publicorum munerum vocabulis ferè nullo componi possit: Quare mirũ non est, si exactã hujus rationẽ disquirere volenti, quo primùm ævo cœperit, quamq; diversa apud diversas gentes non uno quoque tempore fuerit significatio, ingens obveniat Autorum Scriptorumque confusio: Nos in tam sublimis rei argumento, quod accurata unicè *historiæ* potest conficere cognitio, succinctiores breviores que eò erimus, quo eruditius & ut meretur prolixius Hæc tot locis & tantopere à JCtis, Philologis, Politicis &c. Pertractata materia est, ut si ultra vel verbum addiderimus, nil nisi actum egerimus: *vid.* post plures *Besold. Dissertat. de Comit. & Baron. Imp.n.*1.2.3.*seqq.*

* Veram hujus vocis qui dederit notationem, ex sententiâ *Isaac. Pontani*, referente *Besoldo*, hactenus nemo inventus est: Enimverò cum rerum sit habenda ratio potior, parum vel nihil interesse putamus, sive eandem cum *Besoldo* a *canitie*, grau/ ut Graffen sint quasi *cani*, Seniores, h. e. præcipui; Sive cum *Heigio* a *fossis* quæ nobis graben Belgis Graffen vocantur; Sive cum *Lycklama* à latino *gravis* quod Comites virtute animique debeant & præstantiâ graves; Sive etiam à *robore & potentiâ*, quod potentiam in provinciis sibi commissis Comites obtinerent: Sive cum aliis aliunde deducas: Sanè si certi quicquam statuendum, fatendum omninò cum *Reinkingio*

kingio est, *de Reg. Sec. & Eccles. class. 4 c. 14. n 19.* vocem hanc ab origine ita natam, non verò factam aut aliunde derivatam esse, ita ut *originaliter* nihil aliud quàm *judicem* denotet: Neque enim priscis solùm temporibus, sed etiamnum adhuc hodie in plurimis Germaniæ locis vocem Graffe aut Greffe judicem notare v.g. Holtzgraffe/ Gograff/Zentgraff/&c. notius est, quàm ut probari multis oporteat.

§. 2. Et primò quidem *Comitis* haut secus ac *amici* vox, mox nudi honoris, mox certi mansurique officii character erat, ut omnes qui Principem sectarentur, ejusque adhærerent lateri *Comites* nuncuparentur: Egregiè de Comitibus Principum *Spartianus* in Hadriano: *cum judicaret*, inquit, *in consilio habuit non amicos & Comites solùm, sed & Ictos:* Nec ii saltem quos à consiliis secum habebant Principes, *Comites* & *Amici*, dicebantur *vid. l. 17 ff de Jur. patron.* sed & simul alii varii generis administri quà militares, quà togati hoc nomine insigniebantur *Gotofr. in rubr. Cod. de Offic. Com. Sacr. largit.* Hincque est quod ad quoscunque ferè judices, præpositos, & officio quali quali fungentes hunc *Comitis* titulum in jure nostro porrectum videas: Ita Comes est sacri consistorii, de quo in §. 1. *de Nov. Cod. fac. & l. 4. C. de adv. div jud.* Comes metallorum, *in inscript. l. 1. C. de metall.* Comes militum, de quo *l. 1. C. de Offic. Vic. & l. 6. C. de Assess.* Comes commerciorum *l un. C. de ann. & capit.* Comes domesticorum *l. 6. c. de adv. div. jud.* Comes domorum *l. ult. C. ubi caus. fisc.* Comes rerum privatarum *l. 3. C. de bon. vac. &c.* quorum omnium recensere nomina prolixum, munerum rationem exprimere accuratam aut tædiosum nimis aut supervacaneum omninò foret:* Quin adhuc hodie *laxus* ille vocis *usus* vel in solis centenis Comitibus Zentgraffen/ aliisque quos Dinggraffen/Raugraffen/Salzgraffen/Holzgraffen vocamus, superest: Et in ipsis quoque libris Feudisticis judices ordinarios, urbium item præfectos, *Comitum* aliquando venire nomine ex *cap. un. si de inv. int. Dom. & Vasall.* apparet.

* Ceu nec, cum triplex vulgò Constantini M. temporibus referatur Comitum ordo, curiosè multum disquirimus, qui primi, qui secundi, qui tertii ordinis, quinam characteristici quorumlibet tituli, quinam Illustres, qui Spectabiles, qui Clari, qui Clarissimi fuerint.

§. 3. Majoris dignitatis nota tum *Comes* esse cœpit, cum ex eorum præcipuè numero quibusdam qui in Sacro *Comitatu* i.e. aulâ Principis erant, provinciæ regionesque integræ committerentur gerendæ: Ex quo factum esse, ut Rectores illi deinceps *Comites* appellarentur, non quidem Principis, cum quo amplius non erant, sed suæ cujusque provinciæ, quam ipsi cum Comitivâ dignitate gubernabant, ut *Comes Africæ*, *Orientis* * *Isauriæ &c. Magnific. Dn. Strauchius in Diss. Exoter. 3. thes. 1.* nobis Autor est: Jurisdictio autem & territorium cui præficiebantur *Comitatus* nomen meruit: Cujus dignitatem cum retinere studerent, eadem postea hominii fideique nexu, ita ut administratio fruenda etiam ad heredes pertineret, tributa est, in Germaniâ quidem ab Ottone I. in Gallia ab Hugone Capeto, referente *Cluten Syll. rer. quotid. thes. 26.* Hinc & 2. *Feud.* 10. uti Dux qui de Ducatu, Marchio qui de Marchiâ, ita Comes ibi dicitur qui de Comitatu investitus est: Et horum quidem etiamnum hodie adhuc quam plurimos quanquam non *unius generis* ** in Imperio nostro superesse, notius est quam ut abundè dici mereatur. Ab his *nostri*, de quibus in præsentiarum, quantum differant Comites in obscuro non est. Nimirum à solo *Comitatus* i. e. Aulæ Principis nomine, Comitatu non investiti (ceu & Episcopos absque Episcopatu), quos titularios & ambulatorios vocant, dari ex *Greg. Tholos.* refert *Arum. Disc. Acad. 9. de Archi Episc. & Episc. Imp. Rom. Germ. §. 8.*) ita dicuntur: Uti omnes illos qui in Principis sunt obsequiis & laboribus officiisque quibusdam sunt præpositi, hoc in signitos fuisse nomine, jamjam ostendimus: Superest ut *Palatii* quid præ se ferat nomen, dispiciamus.

* De quo præter specialem *Cod. tit. de Offic. Com Orient. ubi Gothofr.* egregius extat *Zosimi* locus, cujus idem Præl aud. *Dn. Strauchius c. l.* meminit: *Is verò*, inquit, *Comitem Orientis fecit: Cujus magistratus ea potestas est, ut qui eum gerit, omnibus provincias Orientis administrantibus præsit.*

** Varii enim sunt: *Quidam* in Principum evecti ordinem gefürstete Graffen appellantur, quos inter *Habsburgenses, Tirolenses, Görzenses, Hennebergenses &c.* referunt: Horumq; Comitatus eine Fürstliche Graffschafft vocatur, R. A. de ann. 1576. §. Nach dem

auch

auch auff jetzo ibi. die Fürstliche Graffschafft Görtz: Qui num simpliciter denen Fürst-mässigen accensendi sint, de eo vid. Vir laude omni superior Magnif. D. Lyncker *Patronus ac Praeceptor in Almâ Salanâ obsequiosè semper colendus, tr. de Gravam. Extraj. c. 5. s. 1. n. 5. seqq.* *Quidam* praeter Comitis appellationem nominantur Edele Herren/ ut sunt *Lippienses*, Graffen und Edele Herren zur Lippe: *Quidam* ab Imperatore de Comitatu immediatè investiti, ceu alii Proceres Statusque Imperii *suffragii jure* in Comitiis *suo* tamen *modo* gaudent, dicunturque Reichsgraffen: *Quidam* destituti *Status qualitate* & quoad bona & personam sub Principum aliorum sunt jurisdictione, veniuntque nomine *Landsassiorum*: *Quidam* ad aliarum *Quaternionum* (quae unde fundamentum capiant suum, jam non disquirimus) exempla, die vier Graffen des Heil. Röm. Reichs dicuntur, ex quibus soli ferè *Schwartzburgenses* in Thuringiâ superstites sunt, tituloque utuntur der vier Graffen des Reichs/ Graffen zu Schwartzburg: *vid. Reinh. König. de Statibus & Membr. Imp. Rom. ap. Arumae. vol. 2. Disc. Acad. 18. th. 94.*

§. 4. *Palatia*, quae Germanis Pfaltzen/ Pfaltz vocantur, Imperatorias regiasque denotasse aedes ex Historiâ notum est: Ab ipsius Romuli statim temporibus rei hujus qui deducant originem, non desunt: Ita testium primus *Livius l. 1. c. 7. Romulus*, inquit, *Palatinum in quo ipse erat educatus, primùm muniit:* Post hunc Successores ejusdem sive gloriae indolisque heroicae charactere, sive strenuâ Romuliani hominis aemulatione hoc *Palatii* affectasse nomen, Historici loquuntur: De *Caesare* Schubartus *Exerc. Histor. de Comit. Pal p. 119.* ita: *Studebat unicè Caesar Romulo non par magis, quàm superior esse, ipsum Romuli nomen tanquam rebus suis auspicatissimum adfectabat, & nisi aequè patribus ac plebi minus invisum fuisset ac suspectum Rex appellari praeoptabat: Atque cum eodem cum Romulo habitaret Palatio famam ejus ac nomen adeò posteris commendavit, ut quocunque deinceps loco rerum collocasset sedem Imperator, illi Palatii nomen inderetur.* Quin & *Augusto* inter alios honores eidem datos, ut Regia ejus *Palatium* diceretur, fuisse referunt. Augustum secuti Romani Imperatores caeteri quos *Palatia* seu certas habuisse aedes laxitate, splendore, cultuque conspicuas probatu non est difficile. Nec Ethnicos solùm, sed & Christianos quoque Imperatores pompae antecessorum aemulos non in vetere tantùm

& Novâ Româ (quam *l. 9. Cod. de Off. rect. Prov.* Augustissimam κατ' ἐξοχὴν vocat urbem) sed & in civitatibus per provincias sua habuisse Palatia, Romanæ leges evincunt. Extat de his textus in *l. un. C. de palat. & Dom. Dom. Consecratas nobis ædes,* inquiunt Impp. Theod. & Valent. *id est inclyta Palatia, ab omni privatorum usu & communi habitatione excipimus.** Quantus eorundem fuerit splendor, vel ex *l. 22. C. de oper. publ.* peti potest: Hincque est, quod *Sacratissima* eadem vocari videas in *l. 14. C. de Off. rect. prov.* itē *Sacra, rubr. C. de privil. eor. qui in Sacr. Palat. & §. 3 proœm. Instit.* quod ipsorum *Sacratissimorum Principum,* ceu vocantur in *tit. de Concept. Digestor. §. 1.* ibi: *à Sacratissimis retrò Principibus,* tanquam DEI Sanctissimi Vicariorum sedes sint: Imò de quorumcunque populorum supremis magistratibus ex antiquitate idem testatur *Reinesius comment. parerg. de Palat. Lateran.* eos sedes certas regnorum sibi delegisse, quo res locorum eôs ducerent, easque magnificis ædificiis, vestibulis, Palatiisque exornasse, magnis sumtibus & operibus munivisse, tum corporis sui custodiæ, tum juri dicundo, publicisque regni rebus tractandis inservituras. Quin etiamnum adhuc in oppidis Germaniæ vetustioribus, quæ aliquando Imperatores incoluere, *Palatiorum* seu *salarum regiarum* nomine ædes superesse, Königliche Pfaltz/Königshöffe/ idem Reinesius comprobat: *conf. Besold. thes. pract. verb.* Pfaltz/Pfaltz.

* Nec tamen sibi solis horum reservavere usum Imperatores, quin & Magistratibus quibusdam ea inhabitandi licentiam concessere *l. 17. C. de Oper. publ. Gotofr. ad l. 14 C. eod.* Imò à Leone *l. 14. C. de Off. rect. prov.* cautum est, ut præsides provinciarum non ædes privatas, sed *Palatia* seu *Pratoria* inhabitarent, inque iis juridicinam exercerent.

§. 5. A *Palatio* nomen suum sortiti *Palatini* sunt; nam ab initio omnes olim referente *Schubart. d. Exerc. p. 120.* quibus in Palatio Principis vel civili vel militari fungi licuit officio, *Palatini* dicti sunt, it. *(comites Palatii* seu *Comites Palatini*: quod tamen nomen iis postea proprium factum fuisse verius est, quos ad *Palatium* Aulamque delatis controversiis decidendis præpositos esse Historici memorant: quorum officium ex *Hincmaro* describit Illustris *Dn. Struvius,* Patronus noster summè observandus

vandus, *Syntagm. Jur. Feud Exerc. 3 th. 7. Comes Palatii*, inquit, *de omnibus secularibus causis vel judiciis suscipiendis curam instanter habebat ut nec seculares primo dominum Regem absque ejus consulto inquietare necesse haberent, quousque ille praevideret, si necessitas esset, ut causa ante Regem merito venire deberet*: Et ex *Reineccio*: Pfalz-Graffen waren Richter deß Königlichen Hoffes oder Pallast / haben auch derer Landschafften / so erstlich von den Königen erobert und eingenommen / mit Gerichts- und Rechts-Verwaltung gepflogen / daß also dieser Nahme anders nicht ist / als Pallast-Graffen / Palatii vel aulæ judices, wie dann auch noch die Sächsische Außrede Palsgraffe / solches eigentlich weiset. Quin imò omnes qui diuturnis obsequiis & laboribus in Palatio præstitis, à Principe hoc nominis acceperant, non in peculiare munus, sed dignitatem & honorem quo præ cœteris essent insignes, aliisque anteferrentur dici Palatii Comites meruerunt: Et ex eodem fonte *Cæsarei* nostri, de quibus impræsentiarum, Comites, *Palatii Comites* dicuntur, quod à Cæsaris dependeant Palatio, ipsique deserviant, & actus illorum, non ab ipsorum personâ, omni quippe tam sublimia peragendi negotia facultate destitutâ, sed ab ipso *Sacratissimo Imperatorio Palatio* provenire censeantur: Nimirum tales illi Personæ sunt, quibus ob singularia eorum merita, cum egregiâ Illustrique quam nanciscuntur dignitate, tot splendida sibi Reservata de Palatio suo communicavit Imperator, ut Nobiles v. c. Doctores, Licentiatos, Magistros, Baccalaureos, Notarios, Poëtas, creare, spurios, manseres, aliosque extra legitimum thorum natos legitimare, veniam ætatis concedere, multosque alios ex concessiione & delegatione Cæsareâ exerceer actus possint: Quos & *Aulæ Cæsareæ*, & *Imperialis Consistorii Palatiiq; Comites*, item, *Consistorianos*, vel simpliciter *Palatinos*, Kayserliche Hoff-Pfaltz-Graffen / Reichs-Hoff-Graffen / vocari videmus: Quæ nomina non diversos à se invicem honores notantia, ex antiquo ita Reip. statu sumta, usurpantium consetudine jam invaluerunt.

§. 6. Quantum ad *originem* horum Palatii Comitum, prolixa & cœteroquin non adeò expedita res est: Quam cum

integrâ

integrâ jamdudum unicè sibi explanandam sumserit commentatione *praeland. Reinesius*, actum egero, si multa de eâ commentari audeam: Res breviter eò reducitur: Imperialis Romae sedes erat Palatium *Lateranense* * dictum, cui Caesares *Comitis* aliquem titulo praefecerunt, ad id praecipuè assumtum, ut in consecrationis unctionisque actu Imperatori assisteret & ministraret. Illud Pontifices postmodum invasere, & jus Comitatum istum conferendi, ab Imperatoribus hactenus exercitum, sibi usurparunt: Donec *Ludovicus. IV.* Imperator hâc de possessione dejecisset *Johannem XXII.* jusque sibi suum rursus magnâ ex parte assereret, Palatioque suo Lateranensi praefecisset, ab eoq; multis insuper egregiis privilegiis ac juribus concessis Comitem denominasset *Castrucium Lucensium, Pistoriensium, & Valaterranorum Ducem, Vicarium suum & Senatorem urbis*, Fiscoque Imperiali & Sacro Rom. Imperio, Comitatum istum, justis & Legitimis de causis devolutum pronunciasset: Et hic Ludovici Imperatorius actus Dignitatis illius origo dicitur, quâ adinstar constitutorum ab Imperatoribus officiorum Domus Augustae, adhuc hodie Comites Lateranenses designantur, variisq; privilegiis tenore Bullarum Imperatoriarum ornantur.

* Quod à *Fausta* conjuge Constantini M. aedificatum esse testis est *Reinesius de Pal. Lat. p. 6.* Neque enim illa circa Palatia ambitio intra Imperatores stetit, quin etiam ad Augustas transiit. *Lateranum* verò an à familiari Lateranorum nomine, quod multis commune fuisse dicitur, an ex eo quòd Nero dedecorosè potionibus usus maleficis, illic, ut fertur, *latens ranas* evomuerit, an verò aliunde dicatur, curiosius rimentur alii.

§. 7. Numne ergò adhuc hodie *Palatii Lateranensis* titulū Caesarei Palatii Comites suis rectè apponere nominibus censendi sunt? Etenim cum Palatium Lateranense in Pontificis rursus devenerit manus, sitque nunc, asserente *Reinesio*, *heredium* quasi *papale* frustra & haut ab ambitus falsique suspicione, hunc sibi arrogare Comites titulum, non abs re quis fortè asserat. Sed Comitibus quibus se tueantur non desunt argumenta: Veteris nimirum dicunt dominii memoriam in honorario illo Comitivae Palatii Lateranensis titulo conservari, & Sacratissimos Imperatores vel sic sibi vendicare, quod injustè hactenus

nus à m.f.possessore, qui nullo tempore præscribit, detinetur: *vid.Bœcler.Not.Imp.lib.2.c.2. p.18. Pontificii* contra indignum esse volunt,in Sanctissimo Ecclesiæ Capite ea quæ tot annorum firmavit series privilegia in quæstionem vocari,cum nec inferiorum jura Principum temporis quæsita præscriptione in dubium vocentur. *Limnæus* autem *lib.4.de jur. P.c.4.n.44.* omnium optimè se rem intricatam expediisse, & quamcunque circa hanc enatam difficultatem, diversasq; diversorum virorum superasse arbitratur opiniones, dum & Palatium *Aquisgranense*, vocari *Lateranum* ex historiâ ostendit, inde concludens, *Comitivam Palatii*,non à Romano illo, cujus tantùm nomen superstet, sed ab *Aquisgranensi* quod in ditione ac potestate sit imperii,concedi: Sed nescio num rem acu tetigerit *Limnæus*, illa enim Aquisgranensis appellatio non est moneta publicè signata, sed merè encomiastica,à vero Romano Laterano metaphoricè mutuo sumta, quemadmodum Aquisgranum *Romam Novam*, & Augustam Trevirorum *Romam secundam* salutarunt: Enimverò curiosius hanc in rem inquirere operæ pretium non est, utut absurdum aliàs non sit, neque admiratione dignum, ab memoriâ rei,quæ sub alius manu est, titulum tribui, præsertim si hoc ipso possessioni alterius occurratur,& causæ justitia vindicetur.

SECTIO II.

DE

CAUSA EFFICIENTE, SEU QUEMadmodum & à quibus Comites Palatii fiant.

§. 1.

INitiis, & eò quæ spectabant, Comitum Palatinorum visis, dignitatem eorundem penitius paulò consideraturi, modum nunc quemadmodum & à quibus ea acquiratur, ut perpendamus, ordinis ratio postulat.

§. 2. Et quemodmodum quemlibet τῷ Κυρίῳ qui habet in

bet in Rep. supremæ virtute potestatis omnium existere quarumcunque dignitatum autorem, distributorem, ita & *Palatii Comitum* honores, non nisi ab Eodem Majestatis fonte profluere indubitatum est. In *nostro* itaque *Imperio*, cum potestas ejus summa penes *unum solumq;* resideat *Imperatorem*,* quin solus eandem quoque conferat dignitatem dubitandum non est: Hic enim jure nixus inconcusso omnis generis concedit suo nomine privilegia, immunitates & honores: Hincque est, quòd à tot Juris Publ. Scriptoribus, & ab ipso quoque Sacræ Majestatis Cæsareæ osore *Hyppolytho à Lap. de ration. Stat. cap.* 16 inter Reservata Ejus censeatur: Ut scitè etiam *David Peiferus, JCtus & Cancellarius Saxonicus*, in carmine gratulatorio de Comitivâ Nicolai Reusneri cecinit:

Ille (Imperator) Palatino solus dignatur honore,
Quos titulis tantis judicat esse pares.

Unde qui se gerit pro Com. Pal. illiusque sine Imperatorio indultu exercet potestatem, tanquam Majestatis Cæsareæ violator, capite punitur, *Menoch. de A. J. Q. c.* 320. *Richter. ad Auth. præterea, C. de nat. lib. num* 21. Et sanè Comitum illa Palatinorum creatio, non leve Imperatoriæ Majestatis argumentum, nec pro vili adeò negotio, ut *allegato loco* putat *Hypolythus*, habendum est. Certè dum ipsi Comitivæ hujus concessione plebeiorum eximuntur conditione Comites, & per magnificentissima quæ consequuntur, inque *universo* adeò Romano Imperio in *quorum libet principum territoriis* liberè & quietè exercent jura, communi quasi contingat juri derogatio, fulgentissimumque de se præbeant splendorem, non aliter ac ipsa palatia sita in montium cacuminibus, omnibus obvia transeuntibus, non potest non pro splendido insignique aliquo Imperatorio Reservato illud haberi negotium: Præcipuè quod non vilioris semper & plebeiæ sortis personis, sed etiam aliquando illustris Principalisque conditionis, quod vel ex solâ Generosiss: *Comitum de Ortenburg* apparet familiâ, hanc Palatinam dignitatem collatam legimus: *Stamler. de Reserv. Imper.* §. 56. *n.* 4. *Imò* ipsum Saxoniæ Electorem Fridericum Sapientem, Palatii Comitivam à Maximil-

ximil. I. Imperatore, ampliore licèt jurium prærogativâ, quàm communis fert Palatinorum conditio, sumsisse testis est *Schurtzfleisch. Diss. de Frid. III.* Idemque de Illustri Hennebergensium familiâ testatur *Scubartus d. Exerc. p.* 246.

* Omninò enim Majestatem ejusque exercitium *in solidum* competere Cæsari, cum Magnit. Dnn. *Schutzio, Reinkingio, Lynckero, Stamlero*, aliisque asserendum est; Utcunque enim *modum* exercendi Majestatem, qui rem ipsam non variat, Capitulatio præscribat, quemadmodum tamen hæc Majestatem Imperatori haut confert, (ceu in der Chur-Fürsten Ordnung enunciatur ap. Goldast. *tom.* 2. der Reichs Satzung: p. 35. ita nec per eam tolli Majestatem minuive certum est: Quod enim quam plurima & vel præcipua vim præferentia Imperii non nisi adhibito consilio ac consensu Electorum vel etiam unà Statuum exercere Imperator possit, per hoc potestati ejus summæ nil detractum apparet, cum non statim omni illi sine quo effectus produci non potest, effectum imputandum esse indubium sit: Neque enim ullibi in partem Majestatis imperiive ab Imperatore assumtos vel ipsos Electores esse dicitur, quin potius Cæsareæ sublimitati assistere & in partem curarum ac sollicitudinis eosdem constitutos esse A.B. c. 3. v. 1. loquitur: Nimirum ut tyrannidem aversentur, ac Majestatis exercitium, ut non nisi in salutem imperii vergat, quod est *monarchicè* imperare, modificentur: Optimè Frid. III. in juramento à Carpzov. relato *c. XI. de L. R. sect.* 10. *p.* 761. Dem Volck so mir unterworffen ist/will nutz seyn und Gerechtigkeit verschaffen und mittheilen/daß ich des Reichs Recht und Gerechtigkeit will erhalten/ wie ich solches mit Rath der Fürsten auch des Reichs und meiner Getreuen am besten empfinden kan. *

§. 3. Sed nec ipse semper Imperator *immediatè* hunc Comitivæ honorem tribuit, quin suæ Majestatis radios ad alios etiam extendit, illosque ceu solis instar illustrat, ut Comites, quod jure alias proprio non poterant, Palatinos creare valeant: Exemplum est in Archi Ducibus Austriæ, (quorum potentiam privilegiorum diffusus æmulatur splendor, cum nullus, teste Dn. *Schrötero in Diss. de Civil. Nobil. Stat.* in universâ Christianitate Princeps tot tantisque gaudeat immunitatibus, privilegiis, eminentiis ab Impp. & Regibus Rom. concessis, quemadmodum Domus Austriaca) quos in *suo Archiducatu* * uti Comites, Barones, Nobiles creare, ita & hunc *Comitivæ* honorem conferre

posse certum est: *Sixtin. de regal lib. 1. c. 4. num. 34.* Imò & ipsos aliquando Comites Palatinos alios rursus specialissimo privilegio & indultu creare posse, exempla utut *rarissima* evincunt: Ita de *Joh. de Amatis, Patavino, in Sanctiore Consistorio Imperatorio Senatore*, testantur communiter, istum à Carolo IV. Imperatore *Palatis Lateranensis Comitivam* eâ liberalitate accepisse, ut non iis solùm quæ aliàs eidem sunt annexa frueretur juribus, sed & ipse Comites Palatinos efficeret: Nec soli *Joh de Amatis*, sed omni familiæ masculæ usque dum floreret, & capacia tantæ dignitatis proferret ingenia, hoc beneficium concessum dicitur. Simile privilegium *Gabrieli Comiti de Ortenburg*, & ejusdem descendentibus à Carol. V. Imperatore concessum esse refert *Carpz. ad L. Reg. cap. 10 sect. 10. n. 8.*

★ Secus quàm sentit *Petrus Fritze de Nobilit. Civ. concl. 8:* eumque secutus *Dan. Otto de Iur. P. cap. XI. p. 337.* qui ad *totum Imperium* privilegium illud Archi Ducum extendunt, rectè hoc nomine refutati à *Limn. in not. ad Otton. c. l. & Carpzov. ad L. Reg cap. 3. sect 13. n. 51.* Ecce verba privilegii, quod integrum extat *ap. Limn. 5. Iur. Publ. c. 2.* ad sola territoria Archiducalia se referentis: Auch daß Sie (die Ertz-Hertzogen) und ihre Erben und Nachkommen in allen ihren Landen/ Herrschafften und Gebieten / als oben gemeldet ist/ Graffen/ Frey-Herren / Ritter/ rc. rc. auch dugsame und verdiente Personen von neuen Edel machen.

§. 4. De *Pontifice*, an & is Comites Palatinos creare possit, quæsitum est: & rectè affirmat *Bechtius in N. J. P. de Secur. & Salv. cond. thes. 210. in fin.* Res ex eo pendet, *an Majestatem habeat?* Enimverò cum omnia ipsum proprio suoque nomine jura exercere Majestatis, supremumque non *Romæ* saltem, sed & Ducatus Spoletani, Urbinatensis, Ferratensis, Patrimonii D. Petri, Bononiæ, Marcæ Anconitanæ &c. existere Principem, ex *Sprenger. Instit. Jur. P. lib. 1. c. 2.* aliisque constet, frivolum certè erit, negare ei Majestatem velle, quam nec vel ipsi Eidem tribuere gravantur Reges alii: Hinc *Clariss. JCtus Osvvald. Hilliger. ap. Arum. vol. 2. Disc. Acad. 30. p. 871. Pontificem Romanum*, inquit, *Monarchiam hodie exercere, & secularem habere*

potestatem,

poteſtatem, extra dubitationis aleam poſitum eſt: Authoritas enim eò nunc proceſſit, ut de poteſtate hâc diſputare & ambigere, non modò ſit ſupervacaneum, ſed & ridiculum. Conferri huc merentur ea quæ habet Excellentiſſ. Dn. Müllerus, JCtus & Anteceſſor Jenenſis, *Patronus & Præceptor noſter ſanctè deveneràndus, in Diſſ. de Principum Germaniæ Legationibus cap.* 3. §.16. Sanè quod *Joach. Claten. in Syll. rer. quotid. concluſ.* 6. & Diſſentientes cœteri, Pontifici ut Servo ſervorum, in *Proœm. Decret. & ibi Gloſſ.* regimen gerere haut convenire, nec Eccleſiaſticam cum Politicâ eſſe confundendam poteſtate, ex *can. cum ad verum* 6. *diſt.* 96. *& can. quoniam.* 8. *diſt.* 10. dicunt, confutationem ne quidem meretur, & hos omnes nec ratione uti rectâ, nec verâ collectione niti aſſerit *Carpzov. ad L. R. cap.* 13. *ſect.* 4. *num.* 29. Certè ſi omnis quæ eſt poteſtas à DEO eſt, quis negare auſit, Papæ poteſtatem civilem eſſe à DEO ordinatam, eoque nomine comiter obſervandam eſſe. Abſit autem omnium Principum Regumque Chriſtianorum Pontificem conſtituamus Dominum ex *can. cuncta per mundum. cauſ.* 9 *quæſt.* 3. Cum enim quilibet Reges *ſummi* ſint in ſuâ republ. Principes, quomodo iidem, ſalvo Majeſtatis jure, Pontifici ſubjecti queant eſſe, non apparet. Imò an ipſe hanc ſibi poteſtatem arroget Pontifex, eſt quod dubitari adhuc poſſit.

§. 5. *Regi Romanorum* an Palatii Comites creandi facultas competat, disquiri meretur: Sanè ſi *Majeſtatem* habet, expedita res eſt, in quo tamen argumento mirum in modum à ſe invicem diſcedunt Doctores: Nos Regem Romanorum cum Cæſare *eandem* * *numero Majeſtatem* habere, quæ adeò in duobus ſubjectis, ſingulari quadam ratione *monarchicè*, ſe exſerat, cum Magnif. Dn. *Lynckero*, *Doctore ac Promotore noſtro filiali obſervantiæ cultu ætatem ſuſpiciendo, in Diſſ. de Commiſſ. Imp. ad. Neg. Stat.* §.15. contra Paurmeiſterum *lib.* 2. *cap* 5 *num. XI.* Limnæum *in addit. poſter. ad lib.* 2. *Jur. Publ. c.* 15. *p.* 87. *& in not. ad artic.* 32. *Capitul. Rudolphi II. p.* 528. *num.* 18. *ſeq.* Rumelinum *p.* 3 *ad A. B. Diſſ.* 1. *theſ.* 7. alioſque qui omnes *diverſimodè* ſentiunt, aſſerimus: Et oportet etiam: Eligitur namq; (1) Rex Roman. non aliâ ratione, quàm Rex vacante Impe-

 rio

rio alius, wird zur Ehr und Würde auch Macht des Königl. Nahmens erhoben und gesetzt. Hincque (2.) Status & universi & singuli reverentiam & obsequium æquè ei ac Cæsari debēt. (3.) Majestatem quoque suo nomine exercet für sich selbst /** dum leges promulgat C. G. O. procem. ibi: Setzen ordnen und wollen in Krafft berührter der Kayserl. Majest. Heimstellung / auch für uns selbst / als Römischer König gebietend / etc. R. A. *de ann.* 1542. in procem. ibi: Im Nahmen und an statt der Römischen Kayserl. Majestät / unsers lieben Bruders und Herren / und für uns selbst; (4.) utitur plenitudine potestatis Königl: Macht und Vollkommenheit *ap. Limn. 2. Jur. P. cap.* 15. *num.* 40. (5.) Comitia indicit, & cum plenâ potestate iisdem præest R. A. *de ann.* 1542. §. So hat demnach: quin (6) expressè ipsum haut secus ac Imperatorem pro totius Imperii Capite haberi legimus in *R. J. de ann.* 1555. §. und im fall. *R. J. de ann.* 1564. §. so unterstunden: ibi: die Häupter: etc. *Conf. Schutz. de S. R. R. vol.* 1. *Disp.* 5. *th.* 3. *Reinking. de regim. secul. & Eccles. lib.* 1. *class.* 3. *cap.* 14. *num.* 39. *seqq.* Quæ omnia cum Majestatem Regis Rom. evidenter satis evincant, jura quoque Majestatis ceu necessarium aliquod consequens, eidem tribui necesse est: Ut ut autem ea quæ totius Imperii concernunt Statum, cum *consensu* & non nisi *permissione Imperatoris* saltem si hic absens vel aliàs impeditus sit, exercenda veniant, ceu ipsi in suis Capitulationibus promittunt Reges, Sie wollen sich keiner Regierung und Administration im Heil. Röm. Reich weiter oder anderst unterziehen / dann so viel ihnen des von Kayserl. Majestät vergönnet und zugelassen wird: *vid. Capit. Ferdin. IV. art.* 47. *Ferdin. III. art.* 49. & *Rudolphi II. art.* 29. Cœtera tamen jura & regalia pro eâ quâ pollent Regiâ absolutâque potestate in actum deducere secundum non prohibentur: Sic Academias confirmare, Principes, Comites, Nobiles, Doctores, & ipsos, quod probandum erat, *Comites Palatinos* creare possunt: vid. C. G. O. *part.* 1. *tit.* 3. §. Desgleichen. *R. J. de ann.* 1548. §. Wiewol auch: ibi: Daß die Graffen und Herren / so kürtzlich ihre Dignität erlanget / sollen in recognitionem præeminentiæ, so sie von uns und unserm

freund-

freundlichen lieben Bruder dem Röm. König empfangen: *Capit. Ferd. IV. art.44. ibi:* Insonderheit aber die Diplomata über der Fürsten/ Graffen und Herren Ständ/ auch Nobilitationes und Palatinaten/ sampt andern Freyheiten und Privilegien/ welche wir/ als Römischer König/ erheilen werden/ ꝛc.

* Utique enim quod Imperator Regi Rom. titulum Seiner Liebden/ *Hic* ipsi Majestatem tribuat, insuperque Dominum suum applllet: quod Rex Rom. in sigillis & insigniis simplicem, Imperator verò bicipitem gerat aquilam &c. *Potestatis* discrimen non arguunt, saltim ut *eandem* Majestatem in Imperatore *magis* quam in Rege *vividam* esse ostendatur: Unde nec *dignitate* quidem *simpliciter* minor est Cæsare, sic enim dicitur *semper Augustus* R.A. *de ann* 1555 *pr &* R.A. *de ann.* 1557. *princ.* & non minus ac ipse Cæsar *titulo Majestatis* utitur, qui non dignitatis saltem sed & *potestatis summæ* index est.

** Propria ergò & ordinaria ejus potestas est, Excell. Dn *Lyncker tr. de Grav. Extrajud. c.5. sect* 1. *num.*16. Et quantum qui *vicariam* ei affingunt, à vero omni absunt! quos inter est *Michael. de Iurid. concl.* 29. & ipse quoque *Limna.* 2. *Iur. Publ. c* 15. *n.* 35. moti per *R I de ann.*1555 §. Und im fall. Ubi an Stadt Käyserl. Majestät. & *simil. loc.* In quibus tamen verbis non vicaria potestas, quæ quidem Regi Jure proprio competit, sed id saltem indicatur, loco Cæsaris eum esse, ut subjectum seu personam ejus gerat: Et quomodo dicere aliàs posset Rex, für sich selbst/ it. auß Königl. Macht und Vollkommmenheit/ si *vicaria* saltem ejus esset potestas? Quod si verò aliquandò Cæsaris solius mentionem faciat Rex Roman. illud potius civilitati & prudentiæ adscribendum est *v R I. de ann.*1542. § Und damit. R.A. *de ann.*1555 § Und wiewol. Nimirum *exercitium* habet loco Cæsaris, *potestatem* ipsam ex semet æstimare & exserere potest, cum Imperator vel Lex permiserit.

§. 6. Quantum ad *Vicarios Imperii*, an & hi ad Imperatoria Reservata, quorum è numero Comitum Palatinorum creationem esse, supra diximus, manus admovere possint, intricata res est: *Limnaeus* sanè acriter id negat *lib* 1. *Jur. Publ. c.*12. *Schützius* affirmat in *coll. J. P. D.* 5. *th* 22. *& in Diss. de Vicar. Imper. conclus.* 12. *lit B. Stamlerus* autem distinctione rem decidit, *Diss de Reserv. Imper.* §. *ult* Nos salvo aliorum Judicio *Schützii* hâc in parte defendendas suscipiemus partes, adeòque cum eandem Vicariorum ac ipsius Imperatoris potestatem esse dicamus,

mus, omnium Jurium Maj. & ipsorum quoque Reservatorum, nisi quæ expressè excepta sunt, liberum plenumque exercitium iisdem relinquimus: Etenim eum omnium Regum Principumque vicarii tale semper censeantur habere Imperium, quale ipsi habent, quorum sunt Vicarii, nisi limitatum inveniatur *arg. l. 2. C. de Offic. ejus qui vic. alic. l. 1. §. à præfectis. ff. de leg. 3. Buxtorff. conclus. 71.* Lex verò Imperii specialiter quædam Vicariis prohibeat, futuroque reservet Imperatori *vid. A. B. c. 5.* Cœtera omnia quæ non excepit, concessisse præsumitur: Exceptio enim cum in casibus non exceptis regulam firmet *l. quæsitum. §. idem respondet. ff. de instrum. leg. l. 12 ff. de Judic.* & nulla absque regulâ detur exceptio *arg. l. 1. de R. J.* oportuisset sanè & reliqua in d. A. B. exprimi, quæ concessa esse noluisset. Quin ipse usus A. B. & consuetudo (utcunque de naturâ Vicariatus taceamus) pro nobis est: namque Comitem Palatinum ultimo Vicariatu *ann. 1619.* Doctorem quendam Equestri dignitate ornasse, & civi cuidam F. inducias moratorias Anstands-Brieffe / quod & ipsum non minus est de Reservatis Policey-Ordnung *de ann. 1548. tit.* Von den verdorbenen Kauff-Leuten. §. Nachdem. concessisse, testis est prælaud. *Dn. Schütz. D 5. th. 12.*

§. 7. *Augustam* Palatinæ posse tribuere dignitatis honorem, vix est ut asseri queat. Summo enim cum careat Imperio, nec ullam *ex se* potestatem, sed quicquid habet, per *modum cujusdam dependentiæ* habeat, nulli quoque Majestatis effectus, nulla jura, nulla Reservata eidem tribui rectè possunt: Et quamvis legum ferendarum potestatem illi concedat *Carpzov. de Leg. Reg. cap. XI. S. XI. num. 15. 16.* Rectius tamen id à *Limnæo tom. 5. p. 73.* negatum est: Si enim nec ipsa Legibus soluta est *l. 31. ff. de LL.* quî aliis leges præscribere poterit? Privilegia tamen Princeps ipsi sicubi videtur ei concedere potest quæ ipse habet: Et rei hujus in jure nostro extant exempla non pauca, ut in *l. 7. C. de bon. quæ lib. l. 6. in fin ff de Jur. fisc. l. 3. de Præpos. Sac. Cub. l. pen. C. de don. int. Vir. & uxor.*

§. 8. Altioris fortè ingenii quæstio est, *an Electoribus, Ducibus, Marchionibus, cœterisq; Imperii Statibus jus hoc Palatinos creandi Comites Imperatoriâ salvâ Majestate asseri rectè possit?*

possit? Et vel ex hoc solo frustra hac de re dubitari diceres, quod ne *Nobilitandi* quidem jus, quantum quidem territoria eorundem attinet à Vulteio *Jur. Feud c.8 n.10. §.ignobile.* & ipso quoque Noldeno *de privil. Nob.c.2.n.18.* iis negetur: Cum & aliàs nil ferè notius illo: *Tantum quoslibet in suo territorio posse Principes, quantum Imperator in universo Imperio:* adeòque à potestate Imperatoris in *universum* ad potestatem Ducis, Marchionis &c. argumentum rectè fieri videatur, quoniam & ipsa quoque Reservata Imperatoria longâ & vestutissimâ hominis superante memoriam consuetudine à Statibus jam acquisita censeantur. *vid. Frize de Nobil. Civ. conclus. 7. lit. A.* Sed & sunt qui aliter statuunt, Carpzovius *ad L. Reg. cap. 3. sect. 13.* Limnæus *lib. 6. de Jur. P. c. 1 num. 44.* Sixtinus *de regal. lib. 1. c. 5. n. 123.* & alii, quibus nec sua queis se tueantur desunt argumenta, quæ heic examinare nostræ non est operæ, nos enim litem indecisam relinquimus: De eo sanè liquet, Principes, utcunque creandi Comites facultatem habeant, non tamen posse illis Doctores, Magistros, & ex sententiâ Stamleri de *Reserv. Imp. §. 56. n. 8.* à quo dissentit Carpzov. *de regal. c. 2. th. 31.* Notarios creandi potestatem tribuere: quomodo enim quam ipsi non habent conferre queunt aliis?

SECTIO III.

DE

PERSONIS QVÆ COMITES PALATII CREARI POSSUNT.

§. 1.

PErsonas videamus, quibus tantæ dignitatis prærogativa, & ob quas causas concedi soleat: Etenim id facilè constat, cùm dignis elargiendæ dignitates sint, *l. contra 14. C. de re milit. l. honores. 7. in pr ff. de Decur. l. ad splendidioris 7. C. de divers. offic.* non nisi iis qui muneris hujus capaces, omniqne honorum genere digni, quique vel parentum majorumque vel propriæ laude virtutis inclyti inveniantur, Comi-

tivæ honorem concedi; Sed non una semper eademque hujus rei causa est: In Principe ipso vel hanc solam diceres, ut Majestatem dignitatemque, potentissimam illam clementiæ vereque regiam virtutem exercendo, extendat diffundatque: Ad quam quidem varia sunt, quæ Principem impellere queunt: *Sublimis Juris scientia: Landabilis vita morumq; probitas: Honesta generis origo: Varia & præclara merita: Mentis ingeniiq; eximiæ dotes: Usus rerum & experientia: Excellens consilii copia:* Quin &c, cum præmiorum exhortatio bonos efficiat *l. 1. ff. de J. & J. ut tantæ dignitatis concessione ad egregia facta stimulentur alii &c.* Quæ quidem causæ & si quæ sunt plures similes, si non omnes, pleræque tamen in Diplomatibus exprimi solent: Ita in Diplomate Dn. *Wilhelmi Schröteri, JCti, Cancellarii quondam & Consiliarii Saxo-Gothani Intimi*, legitur: Wann wir nun gnädiglich angesehen/wahrgenommen und betrachtet die Ehrbarkeit und Geschicklichkeit/Tugend/Vernunfft und Erfahrenheit/damit vor unser Kayserlichen Majestät der Ehrsame/ Gelehrter/unser und des Reichs lieber getreuer/ Wilhelm Schröter / der Rechten Doctor, unsers lieben Oheimbs/ Hertzog ERNSTENS zu Sachsen/rc. Ebd. Rath und Cantzlar/ sonders berühmt worden / wie auch die getreue Dienste / die derselbe dem Heil. Reich in mannigfaltige Wege auff Reichs-Craiß-Deputations-Tägen und Conventen rühmlich erwiesen/ nicht weniger die Begierde und Eyffer/ so Er uns und unserm löbl. Ertz-Hause Oesterreich/ alle angenehme Dienste zu thun/ jederzeit scheinen lassen / darzu sich derselbe noch ferner gehorsamst anerbietig machet / es auch seinem / Ihme von GOTT verliehenen talento nach/ noch wol thun kan/mag und soll: So haben wir demnach rc.

§. 2. Non uno verò modo, sed vel *conjunctim* corpori totique collegio, integrisque familiis, vel *separatim* singulis personis in quibus cum morte desinat, nullâque ad posteros hereditate transmittatur, Comitivæ honor conceditur: Qui collegiis concessus legitur non idem est, sed prò diversâ institutione primâque impertientis voluntate variat, ut non eædem omnibus prærogativæ jura & privilegia competant: Quæ cum ex

Diplo-

Diplomatibus unicè metienda veniant, nonnisi inspicienti eadem recensere licet. De *Kiloniensi Universitate*, testis est Schubartus *d. Exerc. p.*244. eam per Rectores suos non Notarios saltem Creare, sed & Poeticam laurum concedere: Spurios legitimandi facultatem addit Dn. Otto, *Diss. de legit. p.*17. Qualis *Juliæ*, quæ *Helmstadii*, est competat Palatinæ dignitatis prærogativa, ex privilegio à Maximil. II. Imp. *ann.*1575. *Pragæ d. 9. Maji* concesso, & postmodum *Helmstadii ann.* 1579. per Jacobum Lucium typis exscripto apparet: Nimirum hoc illa præ aliis habet, quod Rectores eo quo Rectoratus officium administrant tempore, Comites Palatini sint & salutentur, ipsum verò Privilegium ad solos Notarios seu Tabelliones ac Judices Ordinarios creandos adstringatur: *Thom. Sagitt. d. Exerc. th.* 17. *lit. B.* Non prætereunda hic quoque est, Jcti cujusdam Rostochiensis & Consiliarii Megapolitani *Jacobi Bordingii* modestia, qui oblatam sibi à Rudolpho Imp. in Comitiis Augustanis *ann.*1582. Palatii Comitivam submissè deprecatus est, & ut in Decanum Collegii Juridici in Academ. Rostochiensi, ea transferretur, impetravit: *Reines. de Pal. Later. p.*32.

§. 3. *Familiarum* quæ hoc claruere titulo celebriores referuntur, *Amadea, Forestariorum, Hennebergica, Ortenburgica*, & Illustrium aliæ plures, quæ vel in stirpe suâ jam extinctæ, vel vigore integro florentes, honore isto ac jure adhuc fruuntur: Generosissimam quoque Familiam Comitum de Thurn & Vallesassinam inter alios & hunc usurpare titulum, *Cæsarei Palatii Comites hereditarii*, leguntur. De Comitibus *Fuggeris*, Johanne Seniore & Hieronymo in Kirchberg & Weissenhorn, idem refert *Schubartus c. l.* eos familiæ suæ hunc impetrasse à Ferdinand. II. Imper. honorem, *anno MDCXXIX. d.* 10. *Nov.* & ita quidem, ut post obitum horum duo filii natu primi, atque itidem horum usque dum mascula Fuggerorum gens existeret, Comites Palatini haberentur, his verbis: Insonderheit haben wir mitgetheilet/und sie beyde sampt und sonders/ und nach derselben tödtlichem Abgang beyder jhre ältiste Söhne / wie auch nach dero ableben wiederum dero ältiste Söhne/ und also fort und fort in Ewig-

keit / in die Ehr und Würde unserer Kayserl. Hoff- und Pfaltz-Graffen gesetzet.

§. 4. Frequentius & fortè etiam consultius *separatim* uni personæ concedi honor ille solet, pro meritorum tamen ratione varius: Sicut namque auspicatior quandoque virtute ingeniique opibus, aut alterius commendatitiis emergendi existit occasio, ita benigniora Imperatoris munera percipere licet: Nec personæ minus variæ sunt, quibus dignitas illa concessa legitur: Neque enim eos saltem quos eruditionis commendavit præstantia, sed & bellicâ qui strenuè excelluere virtute, titulo hoc insignitos esse certum est: Quanquam & id fatendum sit, JCtorum plura quam quidem aliorum extare exempla: *Numquid verò qualibet prerogativa hujus capax persona censenda est?* Sic putem, modò à Principe pro idoneâ habeatur: Sed *an & indignus creari Comes poterit, & siquidem creatus, an pro tali verè habendus?* Videtur utique: Cum sacrilegii instar sit dubitare an is dignus sit quem Imperator elegerit *l. 3. C. de crim. sacril.* & Principi, in quo clariori fides effulget lumine *l 8. C de Summ. Trin.* beneficium ob benemerita se concessisse attestanti, quàm maximè credendum sit: Ut nefas proinde sit eos quos ipse dignos putat honore Princeps, honorare nolle. Hinc & actus quoque à tali peractos Comite firmos esse, eâdem ex ratione concludendum: Namque & Nobilitatem iis qui eam haud meruere conferri cernimus, quos tamen è Nobilium numero vix quisquam eliminaverit: Adde: Quod actus illi ex ipsius potius concedentis personâ considerandi veniant, & non ex Comitis Palatini, per quem ceu ministrum ipse suam exercet potestatem Imperator: De Comite autem Palatino aliove quodam cui ex speciali privilegio Comites creare licet, tantum abest ut eum indignis hunc Comitivæ titulum tribuere posse concedamus, ut potius talem ceu privilegio suo abutentem pœnâ privationis suæ dignitatis plectendum esse existimemus: Quibus enim tanta competit ex Imperiali Indulgentiâ licentia, illi non nisi quos dignos & hujus honoris capaces deprehenderint, quique actuum iisque annexorum jurium in tali munere peragendorum gnari peritique

quæ censeantur, ad eundem evehere debent: quin Imperator ipse in Diplomatibus qualitates personæque solet recensere requisita, quæ in creatione Comitum attendenda veniant, ut si contra ea fecerint, privilegio suo abuti dici mereantur.

§. 5. Uni speciatim personæ Comitivæ titulum concedi solere dixi: Unde constat, personalem hanc dignitatem esse, nec ad heredes transire, sed cum personâ extingui. *cap. privilegium de R. J. in 6t. Walter. de privil. Doctor. c. 20. p.* 415. nisi speciali privilegio Imperator hoc ad filios extenderit, quanquam & hoc rarissimè fieri indubium sit: Exemplum tamen in *Georgio Obrecto JCto Argentoratensi* memorari solet, quem Imperator Rudolfus II. anno 1610. unâ cum filio unico *Johanne Thoma* Comitem Palatinum creavit; verba Diplomatis sunt: *Te Georgium Obrechtum, simul & filium tuum unicum Johannem Thomam Obrechtum, post obitum tuum Sacri Lateranensis Palatii, Aulæq; nostræ Cæsareæ, Comitem fecimus, creavimus &c.* Aliud adhuc in *Joh. Cratone à Craffthaim trium Impp. Archiatro*, ex Dressero *in Orat de Cratone* refert Walterus *c. l.*

§. 6. Quid si pater creatus Comes sit, & filio ejusdem sub hâc conditione *si Doctor erit* idem privilegium concessum sit, an ad Comitivæ honorem admittendus, si *Magister* ille Promotus? Vix putarim: Utcunque sub titulo *Magistri*, ceu generico nomine, cujuslibet disciplinæ Præceptores, Baccalaureos, Magistros in specie, Licentiatos, & Doctores venisse, utcunque etiam *Magistros* vocari *Doctores suo* posse *modo* concedatur, quod tamen Magisterii Gradus à Doctorali sit diversus, eoque inferior reputetur, de eo quidem disceptatio non pendet: *Reinking. de regim. sec. & Eccles. lib. 1. class.* 5 *c* 11. *num* 38. *seq.* At si vel *ex rationum paritate* privilegia & quæ παρὰ Κάνονας νόμων recepsa sunt, *privatis* extendere permissum non est, *Magnif. Dn. Lyncker. tr. de Grav. Extrajud. c.* 4. § 12. *num.* 7. asseri non potest, eum, quem conditio *si Doctor erit* ad Comitivæ vocat honorem, si *Magister* fuerit, non factâ prius à Principali Providentiâ interpretatione, ad talem dignitatem admitti:

SECTIO IV.

DE
JURIBUS, ACTIBUSQUE à COM. Pal. expediri solitis.

§. 1.

NUnc jus ipsum Comitum Palatinorum, quamque præ cæteris Comitivæ honore destitutis habent, præcellentiam, spectemus paulò altius. Non unius illa prærogativa generis est: *Una* ipsius Possessoris Comitisve personæ dignitatem, honorem, immunitates, exemptiones hisque conjuncta plura: *Altera* ipsorum privilegiorum, jurium actuumque quoad alios exercendorum concernit exercitium: Prius de *hâc*, & strictim quidem quantumve paginæ præscripta permittet angustia, agemus: *Illam sectioni* reservemus sequenti.

§. 2. Jus quale quantumque singulis competat Comitibus, & circa quos versari actus possint, diplomata exprimunt: Varii quidem illi sunt sed sequentes potissimi: *Distributio Graduum & Honorum:* Quò *Nobilium, Doctorum, Licentiatum, Notariorum, Pœtarum, Magistrorum & Baccalaureorum creationem* referas: *Filiorum adoptio & arrogatio: Insignium concessio: Famæ restitutio: Spuriorum aliorumq; extra thorum legitimum natorum legitimatio: Tutorum & Curatorum constitutio, & ab aliis constitutorum confirmatio: Propriorum hominum manumissio, & natalium eorum restitutio: Testamentorum aliarumque ultimarum voluntatum ut & donationum cujuscunq; vel magni vel medicoris valoris ipsis insinuatarum confirmatio: Veniæ ætatis concessio: Super minorum alienationibus alimentorumq; transactionibus autoritatis pariter decretiq; interpositio &c.* Vid. inprimis jam ante cit. Diploma *Schröterianum:* Sed nec omnia hæc omnibus obvenire Comitibus privilegia constat, quòd nec paria omnium sint merita, & iidem virtutum conatus, ut proinde cum personæ conditio qualitasque diversa sit,

nec

nec gradibus consistat iisdem, ita & jura ac potestatem variare necessum sit, quæ ex Diplomate cuivis concesso metienda semper venit, eritque illius tenor secundum naturam privilegii, *cap. 7. X. de privil.* strictissimè attendendus, neque ultra illum, utcunque aliàs favores ampliandos, *cap. odia. 15. de R. J. in 6.* & quæ ab Imperiali divinâque proficiscuntur indulgentiâ plenissimè interpretanda esse dicatur, in *l. beneficiū 3. ff. de Const. Princ.* extensio facienda ulla. Quo verò modo, quantoque quilibet exerceantur actus solennitatum apparatu, de eo quid dicere nil attinet, cum, quæ discussionem operamque adhuc mereantur limatiorem, restent alia.

§. 3. Illud *in genere* disquirendum est: *An Comitum Palatinorum, in suis quæ indepti sunt exercendis juribus modò recensita potestas, etiam se extendat extra imperium?* Enimverò, cum *omnis* & ipsius etiam *Imperatoris*, ad suum sit restricta Imperium jurisdictio *arg. l. fin. ff. de jurisd. cap. novit. 13. de judic. & t. t. C. si à non comp. jud. Svev. de Jurisd. th. 1. num. 2.* Quid mirum est, si ipsorum Comitum, qui suo nomine nullam exercent jurisdictionem, non ultra extendamus facultatem? Certè quod v. c. creationem Tabellionum, liberorum naturalium legitimationem, aliosque à Comitibus exerceri solitos actus *Gailius 2. Obs. 71. in fin. & Card. Tusch. tom. 4. tit. 1. conclus. 546. num. 10. Bach. ad π. tit. de Jurisd. pag* 378. aliique, *voluntariæ* esse *jurisdictionis* dicunt, leve est: Nam liberos legitimandi, creandique Tabelliones potestas, utcunque in volentes & consentientes tantùm expediri dicatur, *Nov. 89. c. 11.* Non magis tamen illa ad jurisdictionalia pertinet, quam famæ, leges ferendi, Nobilitandi, aliaque similia privilegia concedendi facultas, quam quidem jurisdictionis, modo *formaliter* eandem accipias, speciem esse, absurdum dicere foret. Quin imò, qui liberos illegitimè natos facit legitimos, non tam jus reddit, quàm quòd juri potius generali deroget, contra illud dispenset, & singulare jus ex gratiâ & clementiâ concedat: Quod cum è regalium numero esse indubium sit, quomodo ad jurisdictionem, nisi *latè* eam concipias, referri potest? * *Conf. Dn. Lauterb. Diss. de jurisd. volunt. th. 42.* Quod ad Notariorum creatio-

nem.

nem insuper attinet, vel solo præjudicio tuti sumus, namque in *Galliâ* contra Comitem Palatinum, qui ad creationem Tabellionum processerat, arrestum Tholosæ publicatum esse, ex *Boerio* refert *Bechtius de Secur. & Salv. cond. num.* 216. Numquid verò *per alium* jus suum Comes Pal. exercere poterit? Id non dixerim, utcunque delegatum à Principe subdelegare posse disponat *l. à judice* 5. *C. de Judic. Frize de Nobil. concl.* 8. *vid c. fin.* § *fin. de offic. deleg. Tr. vol.* 1. *D.* 2. *th.* 6. *lit. G. & ibi Bach. Georg. Mund.* von *Rodach. de Comit. Pal. c.* 3. *num.* 42. *Gail* 1. *O.* 97. *per tot. Sixtin. de regal.* 1 *c.* 4. *num.* 110. Nunc singulos potioresque, cum omnes *Disputatio* vix ac ne vix capiat, privilegiorum jam propius attingamus articulos.

• Sed fac: sit jurisdictionis: Nec tamen leges illæ quæ actus vol. jurisd. extra territorium expediri posse probare dicuntur, ut *l.* 36. §. 1. *de adopt. l.* 39. §. S. *ff. de admin. tut. l.* 22. §. *pen. l.* 42. *& l. fin.* § *fin. ff de excus. l.* 15. § *ult. ff de manum. vind.* rem nostram conficiunt: Cum quidem Magistratibus suis ut actus voluntariæ jurisdictioni proprios, ultra territoria sed in suo tamen Imperio, non verò extra illud, exercerent, quippe ubi ipsi Imperio omni destituti erant, permittere Imperatores potuere.

§. 4. *Nobilitandi* exercitium an Comitibus competat Palatinis, quæsitum fuit variè: *Noldenus* enim *de Stat. & privil. Nob. c.* 2. §. 21. eò quod tales unquam extitisse nesciat, ipse quid decidat, nescit. Equidem utcunque rarissima hujus extare rei exempla ipsi fateamur, quin tamen tantum ex singulari & extraordinariâ ab Imperatore Comiti in Diplomate concedi possit gratiâ privilegium, frustra ambigitur: *vid. Sixtin. de reg. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 104. *Frize de Nobil. conclus.* 10. *lit b. Arum. vol.* 2. *Discurs.* 16. *num.* 5. Neque etiam in totum rei hujus sumus destituti exemplis: namque *Joh. Joachimum de Gruenthall, Com. Pal.* ex Imperatoriâ largitate & hoc habuisse, ut cum insignia conferret, ipsam Nobilitatem tribuere potuerit, *Schubartus* testis est, *d. Exerc. p.* 311 Idemque de *Reusnero* qui & ipse magnoque quidem privilegiorum numero Comes fuit, dicit *Thom. Sagittar. d. Exerc. thes.* 33. *lit. b.*

§. 5. De eo dubitatum magis fuit, an taliter creati Nobiles iisdem quibus qui sanguine tales sunt fruantur juribus

ac

ac privilegiis? Et sanè cum à Comite Pal. collata nobilitas, ab ipso descendisse Imperatore existimanda sit, *arg. l. 2. §. omnia C. de V. J. E.* quid prohibet, quo minus non ad nobiliori saltem sanguine progenitos, Equestremq; à Majoribus trahentes dignitatem, sed & ab Imperatore ipsiusve nomine creatos ob *virtutem* * Nobiles, sublimia illa jura extendamus? *Becht. de Sec. & Salv. cond. num. 224. Wesenb. cons. 50. num. 19. & 20.* Quin ipsa hoc asserit Nobilitatis formula, cui plerumque hæc inseri cernas: Allermassen und dergestalt / als wann sie von jhren Ahnen / Vatter- und Mutter- Geschlechten / beyderseiten der recht Edelgeboren Lehens Thurnier-Genossen und Rittermässige Leut geboren wären. Unde nec, si consuetudo statutumve, ut ad seculare aliquod officium, vel spirituale beneficium nonnisi Nobiles admittantur, extet, hujusmodi factos Nobiles abeo excludemus: *Nolden. de Nobil. num. 50.* quod, statuta *strictam* recipere interpretationem, non infringit, neque enim statuto loquenti generaliter, strictior, præter intentionem mentemve omnem, affingenda explicatio; *Dissentit* equidem *Fritze de Nobil. Civ. Conclus. 17. lit. a.* sed qui ipse sibi contrarius est: Si enim, quod fatetur, privilegiis Nobili umque *noviter* ita creati gaudent beneficiis omnibus: quid obstat, quo minus eosdem statuto de Nobilibus disponente venire asserendum sit? nisi verè eos Nobiles esse quis absurde negaverit: Certè quod *Juris Saxonici*, quem pro se allegat, attinet *articulum*, *alienus* ille planè est: neque enim ille in genere, de quo quidem lis pendet, meminit Nobilium, sed contrarium, militum gaudere privilegiis neminem nisi patre avoque milite genitus sit, ibi: Hat nicht Ritter-Recht / sein Vatter und sein Elter-Vatter seyn dann Ritter oder Ritter-Genossen gewesen ꝛc. expresse disponit, quod quidem fieri posse, ipsimet concedimus: Leges verò quibus in contrarium movetur *l. fin. C. de his qui ven. ætat. imp. l. si forte. ff. de castr. pec.* ponderis tanti non sunt, ut reponi quid iis nequeat.

* Ergone in illis, quibus sola Equestris dignitatis causa *pecunia* est, quales quidem sub Carolo V. extitisse multos, à quo jus Nobilitatis, vel 25. saltem florenis, cum potestate legitimandi spurios, creandi Nota-

rios, & sexcentis prærogativis aliis, acquiri potuisse refert *Sprenger. Instit. Iur. P. lib. 1. c. 8. p. 42. & Becht. de Secur. & Salv. cond. n. 224.* Secus erit? Non putemus.

§. 6. Nobilitandi juri affinis est *Insignium concessio*: hæc cui accensenda origini sint, variorum sententiæ variæ sunt, quas quidem hic congerere longum foret nimis: *vid. Limn. lib. 6. Jur. P. c. 6.* Id incunctabile est, *insignium* tribuendorum potestatem, ab Imperatore solum profectam esse, eamque vi summæ potestatis, nec intermissâ consuetudine, cum aliarum collatione dignitatum, Eundem perpetuò sibi vindicasse: A variis autem vel studio promeritis, modestèque expetitis, vel arroganter quandoque sumtis insignibus, ne Cæsaris majoribus impendendæ curæ toties distraherentur, certum muneris genus in Palatio excogitatum Cæsareo, & *Haraldis* commissum esse, testis est *Dn. Schubart. d. Exerc. p. 306. vid. Höping. integr. tract. de Jur. Insign. & arm.* Ab Haraldis illis, ad Palatii Cæsarei Comites concedendorum Insignium transiisse facultatem, probabile est, quorum tamen non minus in hoc quoque argumento jura variant, aliis majore, aliis minore gratiâ factâ: Pars major, cum *galeis clausis*, nec tamen omni, nec omnibus quibuscunque vult, tempore tribuere insignia potest: *Reusnerum* quotannis quatuor aut quinque saltem honestis vitæque singulari conspicuis testimonia elargiri potuisse viris, Diplomatis verba evincunt; ibi: *Quâ possis & valeas singulis annis quatuor aut quinq; honestis personis insignia seu arma concedere &c.* In Diplomate *Dn. Jac. Ottonis, Com. Pal. Cæsarei & Reip. Ulmensis Advocati*; tempus aliquod præfinitum non est, sed indefinitè, cum galeis tamen *clausis* Insignium concedendorum potestas tribuitur: ibi: Daß Er ehrlichen/ redlichen Leuten / die Er dessen würdig zu seyn erachten wird/ (welches wir dann seinem Gefallen und Bescheidenheit heimgestellet haben wollen/) einem jeden nach seinem Stand und Wesen/ Zeichen und Wappen / und Kleinoth mit Schild und zugethanen oder verschlossenen Helmen/geben und verleihen soll und mag/ etc. Quin *apertas* * tamen etiam cum scuto *galeas*, quales quidem

dem Nobilibus saltem & Doctoribus competunt, Comites Palatii ex speciali quandoque Cæsaris concessione, tribuere posse, experimento constat: Ita in privilegio *Gruenthallensi*, §. Ferner thun und geben wir ꝛc. ibi: mit verschlossenen oder auch offenen Adelichen Helmen.

* Quod falsò hactenus negatum ivit *Mundius, de Com. Pal. c. 3 num 197. & cons. 33. n 5. seqq. vol. 2.* Quod si enim, ipso asserente *Mundio c. l. num.* 300, res omnis pendet, & ex formâ privilegiorum Comitib. Pal. ab Augustis creatis datorum decidenda venit, cur apertas in Insignibus galeas concedendi Comitibus facultatem, indefinitè negat, cum quidem hæc illis expressè concessa legatur?

§. 7. Hoc quam maximè in armorum insigniumque concessione observare Palatini Comites jubentur, ne integram alicui *Aquilam* maximè *Imperialem*, aut *Coronam Regiam* in galeâ, aut *avita* quorumvis Principum, Comitum, Baronum Procerumque Imperii arma seu insignia præcisè largiantur: In Diplomate *Schröteriano* hac de re ita: Doch soll gedachter D. Schröter ein fleissiges Auffsehen haben / daß er in Krafft dieser unser Kayserlichen Freyheit und Gnad / Unsern Kayser- und Königlichen Adler / auch anderer Fürsten / Graffen und Frey-Herren / alt erblich Wappen und Kleinod / auch jemands / wer der wäre / ein oder mehr Königliche Cron auff dem Helm oder sonsten nicht verleyhe / welches wir uns hiermit außdrücklich vorbehalten haben wollen.

§. 8. In nonnullos Comites in tantum se Cæsarea extendit largitas, ut non concedere saltem, sed & de singulorum insignibus galeisque cognitionem instituendi potestatem habeant, qualem quidem *Gruenthallio* Ferdinandus II. Imper. impertiisse legitur: Neben diesem geben wir auch vielermeldtem von Gruenthall / Gewalt und Vollmacht / über aller und jeder / was Würden / Standes oder Wesen solche seyn / Wappen / Schild und Helm / Erkündigung einzuziehen / auß was Ursachen / indult oder permission eines oder anders von Ihnen geführet / examen zu halten / und da einig falsum oder Unrecht erwiesen / die Verbrecher nach Gestalt und Grösse der excesse ernst-

lich zu rechtfertigen / darzu dann ihme von Gruenthall alle und jede Obrigkeiten/wo Er derselben Beystand ansuchen würde/alle Beforderung/Vorschub und Hülffe erweisen sollen.

§. 9. *Academicorum* sequitur *Honorum Collatio*: Neque enim si de præmiis studiorum exantlato cursu conferendis agatur, ab Academiæ non semper Collegio, sed & à Comitibus Palatinis Autoritate pollentibus Cæsareâ, tribui ea posse, dubitandum est: Sed nec hic omnibus æqua facta potestas: Aliis unius Facultatis, aliis omnium Facultatum Doctores, Licentiatos, Magistros, Baccalaureos insuper, & Poëtas creandi facultatem datam cernimus: quin & numerum quandoque ne cuivis ambitiosè fortè petenti satisfiat, præfiniri, quem Comitem transcendere nefas esset, certum est: ita in Diplomate, *Reuchliniano*: *Præterea singularibus donis quibus Tu aliis Te munificum reddere valeas, & acceptum prævenire cupientes, tibi ut ex facultate, aut facultatibus, quibus malueris, viros Scholasticos ad hoc idoneos, & sufficientes, decem Doctores tantùm creare possis &c.*

§. 10. An verò & in Academiâ jus hoc suum exercere Comes possit? non semel dubitatum est: *Sagittarius* rem dubiam relinquit: Negant, Dn. *Thomasius in tabb. Jur. Publ. & Dn. Bechman ad A. B. t. 5.* *Limnæus* autem Privilegii cujusque tenorem inspiciendum jubet: Sanè, si ipsa Imperatoria Majestas hanc dedit Comitibus *illimitatam* facultatem, nos eandem ad certum restringere locum velle inconveniens satis foret.

§. 11. Cæterùm ne ex solius tanti momenti res peragatur conscientiâ Comitis, indignumque fortean ad honoris evehi fastigium contingat, utque magis eò de promovendi virtute, ingenio, eruditione, cæterisque hanc ad rem constet necessariis requisitis, in qualibet Facultate quâ honor conferendus est, tres plerumque eodem gradu eâdemque insignes scientiâ viros requiri videmus, qui suo in mores, doctrinam, vitamq; ornãdi, nullâ vel largitione vel affectu ducti, inquirant examine, dignusq; an indign' sit dextrè dijudicent, *arg. l. Magistros 7. C. de Prof. & Med.* Et hoc quàm maximè necessarium ante omnia Comiti-

mitibus injungi, Diplomata loquuntur: Ita namque *Ottonianum*: Doch daß Er in jeder creation eines Doctorn oder Licentiaten / zum wenigsten drey andern Doctores derselben Facultät zu sich nehme und gebrauche / die denjenigen / den Er also zum Doctorn oder Licentiaten creiren und machen will / zuvor gebührlicher Weise / ob er des Standes und Grads / darzu geschicklich erkant und erfunden werde / examiniren / ꝛc.

§. 12. Modum conferendi honores quod attinet, cum Academico ferè convenit; neque enim in suorum sive Doctorum sive Magistrorũ, creatione, in Academiis solita insignia, *Cathedram, Pileum, apertum clausumq; librum, osculum, annulũ &c.* omittere Comites, putandum; de quibus nec locus hic nec tempus differendi est, & videre licet apud *Camill. Borell. tr. de Magist. edict. lib.1.c.8. Ern. Cothman. Resp. Acad.44. num.33. & seqq. Petr. Heig. p.2 quaest.11. num.49. & seqq.*

§. 15. Nec minus illud certum est, taliter à *Comitibus* creatos, eadem quæ in Academiis conferri solent, nancisci jura & privilegia: *arg. c.12. de prabend. in 6. l.2. C de V.J.E. Dn. Simon. in Diss. de Doctor. Bullat. cap.3. per tot. Arum. ad A.B. disc. 1. th. 5. Treutl. vol.1. D.1. thes. 7. lit. b.* Cum enim uterque & ab Academiæ collegio & à Comite Pal. collatus honor, non aliâ quam Cæsaris Autoritate, dignâque nitatur promovendi qualitate, pronum est, *differentiam* * hic aliquam frustra statui: Ut mirari subeat, tot Viros Doctissimos, quos inter est Bechtius *de secur. & salv. cond. class.3. th.227.* Nolden. *de stat. Nobil. civ. c.5. num.39.* ab eoque allegati Coler. *de proc. exec. p.2. c.3. num.135.* Ruland. *de Commiss. p.2. lib.1. c.14. num 8.* Meland. *in Com. Cam. p.1. t.45.* Gratian. *Discept. for. lib.1. c.186. num.68. seqq.* Benius *de Privil. JCtor. p.1. num.6.* G. Pap. *dec.68. num.3. dec.388. in fin.* Autor Parten. Litig. *lib.1. c.7. num.32.* Speckhan. *cent.1. q.26.* Simon Majol. *tom.2. dier. Canic. colloq.6.* in diversam abiisse sententiam, quos omnes si ratio deficeret omnis, sola satis confutaret Imperatoria Majestas, quæ paria tribuit jura & privilegia, & ab Academiâ & à Com. Pal. collatis honoribus: Ita namque in Diplom. *Reuchliniano*: *Volentes, quod illi per te in Doctores promoti & promovendi in locis omnibus, & civitatibus*

 Ro-

Romani Imperii liberè debeant & poßint Doctorales actus facere & exercere, omnibusq; & singulis gaudere & uti prærogativis, privilegiis, exemptionibus, libertatibus & concessionibus, honoribus, præeminentiis &c. quibus cæteri Doctores in studiis privilegiatis gaudent & utuntur: Quis ergò quæ ipse disertis verbis per Comites Palatinos tribuit privilegia Cæsar, vellicare, iisque quibus rite ea collata sunt, negare ausit? Sanè, quod sufficientem taliter creati non præsumantur habere scientiam, eò quod non sint examinati, (ut quidem *Noldenus* aliique putant) manifestò falsum esse, quivis facilè videt: Et quid præsumtionibus pugnemus adversus eos, quos à tribus minimùm iisdemque eximiis juratisque Doctoribus examinatos dignosque judicatos esse certum est? Et si vel inani turpisque quæstus spe, aut ex imperitiâ quadam, minus unquam idoneos à Comitibus ad honores admissos esse verum est, an universo inde Comitum Doctorumque ordini præjudicium quæsitum esse putabimus? Quod verò in *Cameræ Assessorum* numerum eos non recipi volunt, præprimis Nolden. *c. l.* Decker. *Specim. Comm. de Reb. Cam. p.* 165. Rulád. *de Commiss. c.* 24. Id licèt in medio relinquam*, *textũ* tamen ad id probandum allegari solitum, in *Ord. Cam. p.* 1. *t.* 3. §. 1. *ibi: In Universitäten &c.* vix quicquam ad rem facere, cuivis inspicienti facilè patet: *vid. Dn. Simon. c. l. Limn. lib.* 8. *J. P. c.* 8. *num.* 14.

*Nisi hanc differentiam dixeris, honores impetraturum cautius agere, si in Academiis eos ambiat: cum ex sententiâ Eminentiss. Domini ab Andler, *Iurispr. Publ. & priv. lib* 1. *t.* 2. *p.* 2. *num.* 33. in Bullatorum Doctorum promotione, propter *privatum examen* incurrere conniventia possit, ipsique adeò studiorum videantur carere fiduciâ, dum publicæ Universitatis censuræ se subducendo, in privatis ædibus Comitis Pal. jura privilegiaque Doctoratus quærunt: Præsertim cum vulgi contra eos pugnet opinio, quæ, ut *Boeclerus* ait, nullis legibus infringi potest, quanquam Doctoribus ita creatis, quoad effectus juris ea nocere haut possit.

§. 14. *Notarios* quoque Palatii Comitibus *creandi* competere facultatem, dictum supra est. Sunt illi personæ Publicæ *l.* 18. *ff. de adopt. l.* 1. §. 15. *ff. de magistr. conv. l.* 2. *in f. ubi. Gotofr. ff. rem pup. salv. for. l.* 32. *C. de Episc. &*

Cler.

Cler. l. 3. C. de tabul. Nov. 44. c. 1. in f. c. quanquam, ubi Gl. in verb. Servo Publico. de usur. in 6. & servi publici *l. 2. in fin. ff. rem pup. salv. for. & ibi Gotofr. Constit. Maximil.* von Notarien *de anno* 1512. *ibi:* Es ist auch Notarius oder Tabellio, nach demer ein Diener ist gemeines Nutzens: Si quidem publicè omnibus & officii & juramenti ratione, si requisiti fuerint, inservire tenentur; adeò, ut si absque causâ acta & instrumenta conficere recusent, periurium incurrere censeantur, post *Hostiens. Petr. Frider. de mandat. Judic. cap. 53. num. 16.* Unde mandata etiam sine clausula & compulsoriales, contra Notarios officium suum denegantes, impetrari, idem tradit Frider. *c. l. num.* 41. Nisi vel Doctores sint vel Decuriones, vel Clerici, *d. Const. Imp. de anno* 1512. §. Es ist auch / ibi: Er wäre dann Doctor, ein Raths-Herr / Mönch oder Clericus. Quæ exceptio, tanquam generalis, in iis non solùm, qui ab Imperatore, sed & qui à *Comitib. Palatinis* creantur, locum sibi vendicat.

§. 15. Providum autem & circumspectum esse oportet *Com. Palat.* in creandis Notariis, ut non omninò ineptos & inhabiles, sed viros saltem honestos atque dignos admittat: Notariatus enim ars est bona & honesta: *arg. Nov. 8. c. 8. vers. quis enim non diligat;* Unde & illegitimi & infames à tali munere repelluntur, *d. R. J. de anno* 1612. §. **Erstlich ordnen:** Et quia Notario, sicuti cuilibet officiali, asserenti aliquid de his quæ ad officium suum pertinent, fides habeatur, ejusque fides æquipolleat magistratus seu Judicis fidei, *Ant. Fab. in Cod. lib. 6. tit. 5. def. 10. n. 7. Wesemb. p. 3. cons. 130. num. 63. & p. 4. cons. 183. num. 17. Carpz. proc. Jur. tit. 14. art. 5. num. 40. seqq.* Imò Instrumentum ab eo confectum plenam faciat fidem, & probationem, sine alterius adminiculo: *c. 2. X. de fid. instrum. l. optimam. pen. C. de contrah. & comm. stip. §. 11. & 16. J. de Inutil. stipul. §. fin J. de fidej. Wesenb. in par. de fid. Instrum. Rosbach. proc. Civ. tit. 62. num. 4.* Absurdum omninò foret, turpi & infamiâ notatæ personiæ, ejusque gestis tantam adscribere

velle

velle fidem; nam si & testi vita bona defuerit, fide carebit, cum non possit justitia cum scelerato homine habere commercium, uti dicitur in *c. forus.* 10. *in fin. X. de V. S.* Præterea quoque in Notariorum numerum non nisi legales personas, actuum, ac negotiorum, quæ coram ipsis expediri solent, gnaras atque peritas suscipi oportet; Ideoque *Camera Imperialis* (quanquam hæc creandi Notarium jus non habeat) facere consuevit, ut Notarios, in matriculam ibi recipi qui volunt, nonnisi satis examinatos, & idoneos, qui Processus ejusdem judicii exequi possunt, admittat; *Ord. Cam. p.* 1 *tit* 39. *in pr. Mynf.* 1. *Obf.* 78. Sic quoque *Palatii Comes*, nemini absque præmisso examine probatâque legalitate, ad *Notariatus* functionem concedet aditum; Rudes enim qui sunt, & Jurium clausulas renunciationesque, instrumentis passim quæ adjiciuntur, ipsi non intelligunt, de illis alios, uti debebant, informare nequeunt, quin nec titulum merentur *Notarii*, sed instar picarum & psittacorum, in Palatiis Dominorum stantium, & sine intellectu loquentium, eos esse, asserunt Eberhard. Sen. *Conf.* 26. *n* 4. Pruckman. *Conf.* 2. *n* 91. Sixtin. *de regal lib.* 2 *c.* 15 *num.* 17.

§. 16. Quemadmodum etiam Magistratus juramentum præstant de administrandâ justitiâ, *l.* 14. *C. de Judic.* ita & *Notarii*, ad operam suam requirentibus præstandam, summamque in officio adhibendam diligentiam, & se Constitutionibus Tabellionum conformes exhibendos, juramento adstringendi veniunt; Id quod Diplomatibus, quibus *Comitibus Palatinis* eorum creatio conceditur, inferi solet: *Sixtin. de regal. d. c.* 15. *num.* 21. contra quod si commiserit Notarius, & v. c. falsum, vel super illicito contractu instrumentum confecerit, amissione officii, conjunctâ cum Infamiæ notâ amputatione manus, puniendus venit, *juxta text.* 2. *Feud.* 55 §. *callidis*. quanquam in *Constit. Imp. de anno* 1512. certa pœna non sit definita, sed arbitrio judicis comissa videatur. §. demselben nach/ *in fin.*

§. 17. De eo adhuc disquirendum est: An *Notarii extra eorum à quibus quorumve authoritate creati territorium, officii sui tutò validèq; exercere actus possint?* Certè, cum ne ipsum quidem, à quo dependet Notarius *Nov.* 44. *c.* 1. *in fin.* extra territorium

ritorium suum extendere jurisdictionem posse Principem, Palatii quoque Comitis, territorii finibus adstrictam facultatem esse, *supra* asseruerimus, judicare facile est, an major *Notariis* hac in re potestas tribui possit: Utique enim quod ipsi non habuere, in Notarium transferre Princeps, Palatiique Comes non potuerunt, *arg. l. 20. ff. de acquir. rer. dom. l. 54. & c. 79. de R. J. in 6.* Præsertim cum alterius territorii Notariorum intersit, ne ipsorum alienigenæ aucupentur commoda. * Ut liberales proinde præter modum rationemque non possint non videri, qui totum per orbem instrumenta conscribere, cœterisque muneris sui vicibus fungi Notarios posse, persuasum sibi habent: *Vid. Becht. de Secur. & Salv. Cond. num. 217. cum multis ibid. cit. DD.* quanquam Contrariam sententiam communiorem esse, usuque passim receptam, maximè quoad Notarios ab Imperatore, vel ipsius nomine à *Comitib. Palat.* creatos, ultro largiendum sit; de qua etiam consuetudine testantur inter plures *Sixtin. d. c. 15. n. 15. Gail. lib. 2 Obs. 71. n 13.*

* Quin ipsæ litem liquidè decidunt Comitivarum formulæ: ita in *Diplom. Schröteriano*, §. Wir geben auch: ibi: Daß dieselbe gemeine Schreiber / Notarien und Richter durch das gantze Heil. Römische Reich / auch unserer Erb-Königreich / Fürstenthum und Lande für solche gehalten / ꝛc.

§. 18. Unus adhuc Comitum Palatinorum actus, *Legitimatio* scil. ut perpendatur, pretium censetur operæ: Definitur, quod sit *actus legitimus quo liberi naturales Legitimi efficiuntur:* Cujus *tres* * cum *DD. commun.* agnoscimus species, & sunt oblatio curiæ *l. 3. in pr. & vers. pen. C. de nat. lib.* subsequens matrimonium *l. 5. & 10. C d. t.* & Rescriptum Principis, *Nov. 74. c. 2.* De *prioribus* hic quicquam modis nil attinet dicere: loci hujus saltem *ultimus* est: Et fit itaque illa *per Rescriptum Principis* legitimatio, si pater libello supplice Imperatori, vel, qui hujus gaudet liberalitate, *Comiti Palatino*, preces offerat, petatque ut liberos suos ex concubinâ suâ susceptos legitimos pronunciare, natalibusque & familiæ suæ inserere haut grave-

 tur:

tur: Vel etiam si liberi ipsi Principis *Comitisve* appellent indulgentiam, fortasse cum pater ipse non poterat, vel non superstes est: *juxta Nov.*89. *c.*10. & *Bach. ad π. p.*24. *Zoes. ff. de in off. test. num.*12.

✱ Numquid ergò *nominatio filii in testamento* excludenda fuerit? Ita statuendum omninò est, frustra *Cujacio, Perezio*, aliisque ex *Nov.* 117. *c.*2. contrarium tenentibus: Neque enim per se illa modus legitimandi est, sed facit duntaxat *præsumptionem* pro matrimonio, nempe ubi non constat, matrem fuisse concubinam: Non igitur inducit legitimationem, sed præsumtivè demonstrat legitimitatem. Sed nec ex *Nov.*74.*c.*2. & *Auth. Item sine. C. de nat. lib.* nova legitimationis species ex testamento patris fabricanda: Utique cum adhuc *Principis Rescriptum* quo formam essentialem habet legitimatio, superveniat.

§.19. Pari itaq; eodemq; censenda numero est, & à Principe & à *Comite Palat.* facta Legitimatio, nec minor *hujus*, quam *illius* in hoc sæpe argumento, modo quoad *Illustrium Personarum* liberos legitimandos exceptionem admittas, facultas est: Sed & hoc suo capiendum sensu est, neque enim desunt, in quibus differentia ad huc non levis resideat, cùm *Diplomatum* hâc in parte tenor utramq; paginam absolvat, mox plura mox pauciora in se continens privilegia, qui ad casus inibi non expressos, extendendus nequaquam fuerit: Quare, non putem *Comitem Palatinum* legitimare *infantes* posse, si privilegium, legitimationis generale sit, nec horum in Comitivâ specialiter fiat mentio; *arg. Nov.* 89. *c.* 11. *junct.* §.9. *Inst. de Inutil. stipul.* quamvis *spurios* ipsum legitimare posse, non obstante, quòd *spuriorum* tantùm in tenore privilegii facta mentio fuerit, asserendum sit, *arg. l.* 1. *ff. de V. S. l. si quis.* 7. §.1. *ff. de jurisd. l. maximum vitium C. de liber. prater.*

§. 20. Sed nec soli hæc Comitis relicta est arbitrio legitimatio, quin potius juxta leges ea exercenda semper est, rectèque tum demum procedit, si quæ illæ præsupponunt *requisita*, fuerint observata: quæ quidem cum ubivis in *Legum* sint obvia *Commentariis*, paginæque ultra quàm animus erat jam excreverint, præteriri heic omninò oportebat: Potest autem secundum præscripta legum legitimare Comes, quoscunque legitimationis hoc indigere auxilio arbitrabitur: Et olim quidem

dem solos naturales filios i. e. ex *concubina*, cum quâ legitimum esse matrimonium poterat, natos, legitimationis objectum fuisse tralatitium est, non etiam spurios, *arg. d. Nov. 117. c. 2.* quos tamen hodie naturalibus æqui parari, & legitimari ita rectè posse sententia omnium una est: *vid.* Illustris Dn. Struve, *Mœcenas noster piè observandus, in Syntagm. Jur. Civ. Exerc. 3. thes. 42.* Num verò idem de *adulterinis, incestuosis*, & ex *nefario* natis coitu asserendum sit, ambigitur: Equidem Schützius *Diss. de Legitimat. thes.* Principē hos quoq; ex potestatis plenitudine suæ per rescriptum legitimare posse, opinatur. Sed negativam tuetur B. ProCancell. Dn. Strauch. *in Diss. Justin. 4. aphor. 3. Non enim*, inquit, *facere potest Princeps, ut quis uxorem legitimam habens, & alteram habeat, polygamiâ jure divino prohibitâ: at legitimatio procedit ex juris fictione: fingi autem nuptiæ nequeunt, nisi inter personas inter quas matrimonii jus est: ad omnem enim fictionem requiritur probabilitas, ne fingatur quod jure & facto est impossibile.* Neque est quod innocentia multum urgeatur legitimandorum, qui ex flagitiosâ ejusmodi conjunctione vitales in auras producti, commiseratione potius quàm odio prosequendi censeantur: Utcunq; enim quoad hoc nihil eos deliquisse facilè concedatur, adhuc tamen omni beneficio Indigni putandi sunt *juxt. Nov. 74. c. ult.* Et cum ipsum *Naturæ gentiumve jus* nefarios à legitimis distinguit coitus, quidni, per consequens, jus quoque circa liberos ex iis progenitos diversum necessariò statuendum esse, asseramus?

§. 21. Liberos post parentum contracta Sponsalia, & antè *sacerdotalem* natos *benedictionem*, frustra *Comes* legitimat, quippe cum jam sint legitimi, ut legitimare eos amplius supervacuum sit: vid. inprimis Celeberr. Dn. Petr. Müllerus, in *Diss. de Benedict. Sacerd. sect. 1. thes. 9. Carpzov. 3. Jurispr. Rom. Sax. C. 14. def. 12. Hahn. ad Wes. de his qui sui vel alien. jur. n. 2. Philippi in usu pract. Inst. lib. 1. ecclog. 61. num. 13.*

§. 22. Numquid verò *proprium* quoque filium filiamve naturalem legitimare Comes Pal. poterit? & modo ipsa non refragentur Diplomatis verba, cum Matt. Stephan. *de Jurisd. c. 2. p. 1. c. 6. membr. 1. n. 60.* Schütz. *d. Disp. de Legitim. thes. 27.* Gail.

 2. *Obs.*

2. *Obs.*142.*n.*3.& 4.omninò sic habendum puto, cum ratio contrarium urgens ferè nulla appareat: Ceu & *summum* quoque *Principem*, Legitimare naturales suos posse,dubitandū non est: Utcumque enim in se atque suos exereeri Jurisdictionem posse negetur,in *l.*10.*ff de Jurisd.l.un.C.ne quis in sua caus.* id tamen quâ accipiendum ratione sit,in obscuro non est: quin imò leges illæ,de iis saltem,quibus ab aliis jus dici potest,intelligi rectè queunt,at Principi, cum summus sit, jus dici nullum potest: Et si in nostro quidem Imperio *solus*, ex sententiâ *Schützii*, Imperator,& quibus ab hoc concessum est,Comites Palatini legitimare possunt,quorum tamen Comitivas Illustrium Personarum legitimationem continere exceptam notum est, quis alius naturalem Imperatoris nisi ipse legitimabit? An verò talis à Patre Principe legitimatus in regno succedat, majoris ingenii quæstio est,de qua *vid.Schütz.th.*19. ubi distinctione rem non unâ expedit.

§. 23. Jus taliter à Com.Pal.ferè idem,quod per subsequens matrimonium legitimatis competit: nec minus *illos* quam *hos* liberorum venire nomine,& *effectivè* * pro legitimis haberi certum est: Ut non appareat,cur stante statuto, quod extantibus masculis filia excludatur à successione,solos per subsequens matrimonium,non etiam à *Comite Pal.* legitimatos, (quales fictè saltem pro legitimis haberi ait) fœminas excludere arbitretur Gailius 2.*Obs.*140.& 141. Quod si enim *per omnia* æquari legitimis legitimati sunt,*Nov.*89.*cap.*9.& tam per subsequens matrimonium,quàm per Rescriptum Principis legitimati,non sunt *verè* legitimi, cum omnis legitimatio fictione nitatur, jurisque civilis commentum sit,cur hoc in casu differentiam faciendam esse arbitrabimur?

* Numquid ergò etiam ad dignitates *indistinctè* admittendus legitimatus erit? Ita omninò statuendum est, quia omnis *funditus* abolita & sublata macula est,*l Imperialis* 23. *§.itaque eum:vers. nam omni macula. C.de nupt.Nov.*89.*c.*3.& *per tot.c.tanta qui fil.sint legit Limn.*8. *de I.P.c.*8.*n.*79. *Reink de retract.consang. q.* 2. *n.* 277. Ut nec ab *Assessoratus* arcendi munere sint, *Gylman.Symph.Cam tom* 4 *p.*1.*vot.* 29 *n.*69.*Thoming Decis.*48.*n.*45. cum quidē de aliis honestis officiis minus dubii sit,quo facit Responsum Carpz.*Jurispr.For.p.*2.*C.*6. *D.*16.

D. 16. Ist einer von welchem einer Frage meldet/von zweyen ledigen Personen/ ausser der Ehe gezeuget/nachmals aber von Weyland Nicolao Reuinero, *Comite Palatino*, Krafft habender Kayserl. Majestät Begnadigung / legitimirt worden/ꝛc. ist er auff solche erlangte legitimation, das Bürgerrecht allhier zu Leipzig zu suchen wol befugt. V. R. W.

§. 24. Id prætereundum non est, competere legitimatis, si illegitimorum fortè ab aliquo scienter annumerentur numero, injuriarum actionem: Imò eum, qui contra privilegium legitimationis à Principe indultum, spurium quempiam vel bastardum appellaverit, aliove ipsi sese opponere modo præsumserit, non injuriarum solùm actione, sed & pœnâ legitimationis insertâ instrumento, (v. c. L. vel. LX, librarum auri) teneri, juris est: Ita Dn. *Otto* in formulâ quadam instrumenti legitimationis: §. Thun demnach: ibi: darzu bey Vermeydung der Röm. Käyserl. Majestät/ und des Heil. Röm. Reichs schwere Ungnad und Straff/sampt einer dem privilegio einverleibter Pöen / benamtlich 50. Marck löttiges Golds/die ein jeder/so oft er freventlich darwider thäte/halb in den Röm. Kayserl. Majest. und des Reichs Kammer; Den andern halben Theil mir unnachläßlich zu bezahlen verfallen seyn solle.

SECTIO V.

DE

PERSONARUM PALATII COMITUM dignitate & immunitate.

§. 1.

SAtis de potioribus Palatii Comitum actibus: *Dignitas* nunc eorum, *honores, immunitates*, hisq; conjuncta alia perspicienda restant, sed breviori eo absolvenda modo, quo prolixius pertractata præcedentia sunt: Et ceu aliorum, quos Palatio præfecere suo Principes, honos habitus semper magnus fuit, *vid. l. un. ibi: quos lateris nostri Comitatus illustrat. Cod. de Præpos. lab.* sic amplam satis quoq; nostrorum Comitum dignitatem esse, negandum non est: quin namque ipsi in concessionibus Palatinis

 quod

quod hunc illũve ad *Dignitatem* & *Fastigium* Comitum Sacri Palatii cooptarint, evexerint, Imperatores pronũciant: Ita plerũq;: Würdigen/erhöhen/und setzen Ihn in die EHR und WÜRDE unserer Kayserl. Pfaltz-und Hoff-Graffen / zu Latein Comitis Palatini genant: Imò honos ille splendidior ideò putandus est, *tum*, quod præter egregia virtutum merita, nonnisi Electoris, aut alicujus in Aulâ Magni æstimati Principis intercessione, (ut sibi alicui privilegium sollicitanti, ex Aulâ rescriptum testatur *Mundius c.1. num.77.* verbis: Der Supplicant, welcher umb das Palatinat anhalten will / muß entweder meritirt seyn / oder aber / von einem am Kayserl. Hoffe wolgelittenen Chur oder Fürsten / gute recommendation haben) obtineatur: *tum*, quòd cum Equestri Dignitate ferè concessum eum esse, interq; præcipuas causas, quare Imperialis providentia largitatis suæ radios clementer demittat, tot præclara actionum specimina, honestum ortum, virtutumque nobile decus inprimis referri, tot Diplomata loquantur: Quod autem propter hanc quam habent Dignitatem Comites, aliis omnibus non habentibus cũ territorio Comitatum, præferendos esse *Mundius* indistinctè putat, id limitationem non unam capit, quin regula est irregulariter posita, tot habens exceptiones, ut regulæ nomen vix ac ne vix mereatur.

§. 2. *Nobilitatem* ex solius concessione Comitivæ consequi Comites, non negavero: præterquam enim, quod plebeiæ vilisque conditionis viros, in jurisdictionis *consiliiq;* * quasi partem admittere, inconveniens valde ac infra Cæsarei Palatii Majestatem foret, manifestè quoque res ex Imperialium Concessionum formulis elucet, in quibus præter alia clementiæ vocabula, *Te Palatii Aulaq; nostra & Imperialis Consistorii Comitem facimus, creamus, erigimus*, etiam *Nobilitamus* habetur: quo etiam faciunt verba: Haben wir gnädiglich angesehen/die Ehrbarkeit/Redligkeit/Adeliche gute Sitten: *Vid. Diplom. Michaelis Vollandi*: §. So haben wir demnach. ibi: Damit andere hinfüro zu dergleichen ehrlichen/Adelichen Wolthaten / desto mehr gereitzt/und geuhrsacht werden: Quod si coquum Principis eam dignita-

dignitatem habere *Tiraquellus* credit, *de Nobil.c.30.n.10.* & Anton. Faber *in Cod.lib.9.tit.28.defin.11.* allegatus *Lansio de Acad.p.80.* quis Comitibus eam, in quibus ut plurimum, per quam Nobiles efficiuntur, reperitur scientia, negaverit? Imò illos his quoad tot Illustrium concessionem beneficiorum, quæ in solis Nobilibus frustra quæsieris, præferendos esse, palam est.

* Numne ergò *Consiliarii Cæsaris* dicendi? Ita *Sagittar.d.Exerc.thes.46.* Sed falsum; neque enim quicquam cum his commune habent, & vel nunquã vel rarissimè cum Comitivâ *Consiliariatus* titulus impertitus legitur, cumque diversa ergò omninò sint, alterum, concesso uno, concessum non intelligitur: Ex unico quod visum fuit *Liebenthalii* apparet privilegio, eum cum Comes crearetur, etiam *Consiliarii Cæsarei* titulum indeptum fuisse: ibi: Weiter haben wir gedachten D. Christian von Liebenthal mit gleichmässig wolbedachten Muth / guten Rath und Rechten wissen / zu unseren Kayserl. Rath / gnädigsich gewürdiget / erhebt / an- und auffgenommen / rc.

§. 3. Numquid fori eos privilegio tutos esse, sic ut ab omnis alius fori contentione liberi, neque ipsi, neque liberi ipsorum alibi quàm apud Cæsaream Majestatem, ejusque Tribunalia conveniri possint, cum *Mundio* ex Zenone in *l.3. C.ubi Sen.vel Clariss.* asserendum est? Vix putaverim: Sanè *d.l.3.* frustra allegatur, & ad rhombum nequicquam facit, præterquam enim quod *nostros* quantum attinet Comites, ne hilum inibi contineatur, absurdè à *Zenonis* temporibus decisio negotii petitur: Quim & *Gailius* Mundio citatus *lib.1.Obs.41.n.2.seqq.* & *lib.2.O.54.n.7.* tantum abest ut patrocinii quicquam præbeat, ut contra potius nitatur: Ex eo enim, quod idem dicit *Gailius*, protectionis privilegia, quæ ab Imperarore privatis personis, & plerumque etiam *Comitibus Palatinis* dari consueverunt, daß sie ihre Kinder und Güter in der Kayserl. Majestät rc. und des Heil. Reichs Schutz und Schirm seyn sollen / jurisdictioni ordinariæ nil derogare, nullumque adferre subjectioni mediatæ præjudicium, quid elici aliud potest, quàm non *immediatè* coram Cæsare Comites Palatii conveniendos esse? Quod si verò de ipsorum *Comitivâ* & Diplomate, privilegiisque eodem contentis, quæ-

stio

ſtio moveatur Comitibus, quid juris cum ſit, per ſe jam expeditum eſt.

§. 4. De *Immunitatibus* Palatii Comitum, gratioſisque cœteris, cum ingens horum pro meritorum virtutisque menſurâ ſit diverſitas, certi quicquam dici non poteſt: Quæ verò aliquando conceſſa legimus, hæc ferè ſunt: *Quod debeant immunes à muneribus tam perſonalibus, quàm realibus eſſe: ad judicis, tutoris, curatorisq́; munus cogi nequeant: ſint liberi ab excubiarum, hoſpitationum, angariarum, parangariarum onere: domicilium alicubi conſtituturi, certam pecuniæ ſummam, pro civitatis emendæ jure*, Burgerrecht / Einzug / Auffnahm Geld / *& alio translaturi, detractionis gabellam, quam* Abzug / Nachſteuer / Abſchoß / *vocant, ſolvere non teneantur:* Item, quod eximium eſt, paucisque admodum conceſſum, *quòd arces arbitratu ſuo ſtruere, noviter extructis vel acquiſitis nova imponere nomina, quòd ab iis titulos & elogia ſumere, iis uti in contractibus atq; negotiis publicis, ſuaq; iisdem inſignia augere poſſint:* Quæ omnia, multaque excellentiora alia, ſiunquam conceſſa ulli leguntur, obtinuit certè inclytus ille hoc in argumento *Joh. Joachimus de Gruenthall*, cuj' incomparabilia, verèque eximia jura ex Diplomate ipſius collegit, ſuæque *de Com. Pal. Exercitationi Hiſtoricæ* adjunxit Dn. *Schubartus pag. 335. ſeqq.* Nobis ea omnia exponere ordine nec vacat, nec paginæ, præter intentionem quæ excrevit, permittit ratio: Quare finiendum heîc eſt, poſtquam *Ben. Lect.* quantum ad AFFINIA, ad Commentatores *L. un. Cod. de Profeſſ. qui in Urb. Conſtant. doc. ex lege mer. Comit.* inprimis *Ortholph. Fomannum Diſſ. ad. d. l. un. Fritſchium ad L. un. C. de Palat. & Dom. Dom. part. 1. var. Exerc. Jur. Publ. 13.* quantum ad CONTRARIA, ad *Mundium, d tr. cap. 5. n. 57. ſqq; ad fin.* Et ea, quæ de Regalium amiſſione habet *Sixtinus lib. 1. cap. 6.* quippe quæ & huc *ſuâ* commodè applicari *ratione* poſſunt, remiſerimus.

D. S. L. E. G. S.

ADDI-

ADDITAMENTA.

I.

Ex pluribus ejusdem debiti chirographis, si unum reddiderit creditor, taciti pacti de non petendo exceptionem, acquisitam reo nō esse, contra Bachov. Bartol. Jason. Bald. Castrens. *aliosq; asserendum est.*

II.

Feudum paternum, ob feloniam in ipsum Dominum, amissum, ita Domino aperiri, ut tam filii delinquentis, quàm agnati à successione penitus arceantur. Gailii, Sixtini, Mod. Pistoris, Berlichii, Gudelini, *aliorumq; sententia est: Sed rectius distinctione qui rem expediunt, sentire videntur: Neq; enim uti liberos, sic agnatos quoq;, per feloniam à Vasallo commissam, à feudi successione, quæ in eos, post mortem Vasalli ejusque descendentium, jure proprio defertur, excludi arbitrandum est.*

III.

Inducias moratorias fidejussoribus quoq; prodesse verius est: Sed non usq; adeò extendendus earum vigor, ut pendentibus illis, usurarum quoq; interrumpi cursum arbitremur.

IV.

Locum 1. Sam. 8. v. 10. seqq. *non de consuetudine moreq; Regis vitioso, neq; etiam de nudo facto cum effectu negatæ resistentiæ, sed de vero jure, id est, de facultate justè agendi, loqui, textus ipse evincit.*

V.

Impius Hobbesius *est, quod nullis cuiquam, & ne vel* fundamentalibus *quidem, obligari Principem pactis, pernitiosè statuit: Solidè hoc nomine refutatus à* Magnif. Dn. Lynckero, *in* Diss. de Beneplac. sect. 2. cap. 3. n. 3. *Vtcunque enim jus subditi adversus Regem, imperfectum* suo modo *esse, largiendum sit, interim obligationem verè talem existere, dubitari non meretur.*

VI.

Vtcunq; quinq; esse juris in re species, Dominium, Possessionem, Pignus, Servitutem, Jus hereditarium, *communis hactenus DD. Schola docuerit*, Possessionem *tamen jus in re minimè esse, exercitii gratiâ tuebimur.*

VII.

Satis improvidè, liberèque nimis de Cæsarea judicasse Majestate Oldenburgerus *censendus est, quod Capitulationibus Eandem ultra dimidium limitari, alterumque dimidium Imperii firmari Statibus, opinatur: Nequicquam enim* Monarchico Cæsaris *Capitulationem detrahere* Imperio, *ratio non una evincit.*

VIII.

Vasallum, qua talem, jus summæ potestatis habere, nil impedit: Vtcunque enim Imperii sui Feudalis ratione, habeat quem Dominum appellet, cuive servitia præstare necessum sit, per hoc tamen summus esse nondum desinit.

Si non

* * *

SI non nisi cum annorum maturitate
Virtutis se proderet maturitas,
Nec ingenia quædam hac gauderent
Ingenii prærogativâ,
Ut temporum articulis alligari nescia
Hos longè antevertcrent:
Non crederem, Fautorum Maxime,
Te hâc annorum serie,
Istam, quam indolis Tuæ ardor, & nunquam otiosa industria
Ante multas annorum series meruerat,
Exambire potuisse Lauream:
Videlicet,
Ut egregii naturæ partus suapte sponte se produnt,
Nec obstetricum manus exspectant,
Sic ætatis teneritas non remoratur occultum animi vigorem,
Quin & in ipsis cunis occultari ignorans
Eas illustres reddit:
Tu, quoque, Optime Amicorum,
Juventutem Tuam illustrem reddis,
Dum, ubi annos numerare seniles nequis
Moribus tamen refers,
Quodque ætatis intempestivitas differt,
Ingenii Tibi prænumerat rara tempestivitas:
Hinc argumentum Inaugurale non protritum

 Seli-

velle fidem; nam si & testi vita bona defuerit, fide carebit, cum non possit justitia cum scelerato homine habere commercium, uti dicitur in *c. forus.* 10. *in fin. X. de V. S.* Præterea quoque in Notariorum numerum non nisi legales personas, actuum ac negotiorum, quæ coram ipsis expediri solent, gnaras atque peritas suscipi oportet; Ideoque *Camera Imperialis* (quanquam hæc creandi Notarium jus non habeat) facere consuevit, ut Notarios, in matriculam ibi recipi qui volunt, nonnisi satis examinatos, & idoneos, qui Processus ejusdem judicii exequi possunt, admittat; *Ord. Cam. p.* 1 *tit* 39. *in pr. Mynsi.* 1. *Obs.* 78. Sic quoque *Palatii Comes*, nemini absque præmisso examine probatâque legalitate, ad *Notariatus* functionem concedet aditum; Rudes enim qui sunt, & Jurium clausulas renunciationesque, instrumentis passim quæ adjiciuntur, ipsi non intelligunt, de illis alios, uti debebant, informare nequeunt, quin nec titulum merentur *Notarii*, sed instar picarum & psittacorum, in Palatiis Dominorum stantium, & sine intellectu loquentium, eos esse, asserunt Eberhard. Sen. *Cons.* 26. *n* 4. Pruckman. *Cons.* 2. *n* 91. Sixtin. *de regal lib.* 2 *c.* 15 *num.* 17.

§. 16. Quemadmodum etiam Magistratus juramentum præstant de administrandâ justitiâ, *l.* 14. *C. de Judic.* ita & *Notarii*, ad operam suam requirentibus præstandam, summamque in officio adhibendam diligentiam, & se Constitutionibus Tabellionum conformes exhibendos, juramento adstringendi veniunt; Id quod Diplomatibus, quibus *Comitibus Palatinis* eorum creatio conceditur, inferi solet: *Sixtin. de regal. d. c.* 15. *num.* 21. contra quod si commiserit Notarius, & v. c. falsum, vel super illicito contractu instrumentum confecerit, amissione officii, conjunctâ cum Infamiæ notâ amputatione manus, puniendus venit, *juxta text.* 2. *Feud.* 55 §. *callidis*. quanquam in *Constit. Imp. de anno* 1512. certa pœna non sit definita, sed arbitrio judicis comissa videatur. §. Demselben nach/ *in fin.*

§. 17. De eo adhuc disquirendum est: An *Notarii extra eorum à quibus quorumve authoritate creati territorium, officii sui tutò validèq; exercere actus possint?* Certè, cum ne ipsum quidem, à quo dependet Notarius *Nov.* 44. *c.* 1. *in fin.* extra territorium

ritorium suum extendere jurisdictionem posse Principem, Palatii quoque Comitis, territorii finibus adstrictam facultatem esse, *supra* asseruerimus, judicare facile est, an major *Notariis* hac in re potestas tribui possit: Utique enim quod ipsi non habuere, in Notarium transferre Princeps, Palatiique Comes non potuerunt, *arg. l. 20. ff. de acquir. rer. dom. l. 54. & c. 79. de R. J. in 6.* Præsertim cum alterius territorii Notariorum intersit, ne ipsorum alienigenæ aucupentur commoda. * Ut liberales proinde præter modum rationemque non possint non videri, qui totum per orbem instrumenta conscribere, cœterisque muneris sui vicibus fungi Notarios posse, persuasum sibi habent: *Vid. Becht. de Secur. & Salv. Cond. num. 217. cum multis ibid. cit. D D.* quanquam Contrariam sententiam communiorem esse, usuque passim receptam, maximè quoad Notarios ab Imperatore, vel ipsius nomine à *Comitib. Palat.* creatos, ultro largiendum sit; de qua etiam consuetudine testantur inter plures *Sixtin. d. c. 15. n. 15. Gail. lib. 2 Obs. 71. n. 13.*

* Quin ipsæ litem liquidè decidunt Comitivarum formulæ: ita in *Diplom. Schröteriano*, §. Wir geben auch: ibi: Daß dieselbe gemeine Schreiber / Notarien und Richter durch das gantze Heil. Römische Reich / auch unserer Erb-Königreich / Fürstenthum und Lande für solche gehalten / ꝛc.

§. 18. Unus adhuc Comitum Palatinorum actus, *Legitimatio* scil. ut perpendatur, pretium censetur operæ: Definitur, quod sit *actus legitimus quo liberi naturales Legitimi efficiuntur:* Cujus *tres* * cum *DD. commun.* agnoscimus species, & sunt oblatio curiæ *l. 3. in pr. & verf. pen. C. de nat. lib.* subsequens matrimonium *l. 5. & 10. C d. t.* & Rescriptum Principis *Nov. 74. c. 2.* De *prioribus* hic quicquam modis nil attinet dicere: loci hujus saltem *ultimus* est: Et fit itaque illa *per Rescriptum Principis* legitimatio, si pater libello supplice Imperatori, vel, qui hujus gaudet liberalitate, *Comiti Palatino*, preces offerat, petatque ut liberos suos ex concubinâ suâ susceptos legitimos pronunciare, natalibusque & familiæ suæ inserere haut grave-

tur: Vel etiam si liberi ipsi Principis *Comitisve* appellent indulgentiam, fortasse cum pater ipse non poterat, vel non superstes est: *juxta Nov.89. c.10. & Bach. ad π. p.24. Zoes. ff. de in off. test. num.12.*

★ Numquid ergò *nominatio filii in testamento* excludenda fuerit? Ita statuendum omninò est, frustra *Cujacio, Perezio*, aliisque ex *Nov.117. c.2.* contrarium tenentibus: Neque enim per se illa modus legitimandi est, sed facit duntaxat *præsumptionem* pro matrimonio, nempe ubi non constat, matrem fuisse concubinam: Non igitur inducit legitimationem, sed præsumtivè demonstrat legitimitatem. Sed nec ex *Nov.74.c.2. & Auth. Item sine. C.de nat. lib.* nova legitimationis species ex testamento patris fabricanda: Utique cum adhuc *Principis Rescriptum* quo formam essentialem habet legitimatio, superveniat.

§.19. Pari itaq; eodemq; censenda numero est, & à Principe & à *Comite Palat.* facta Legitimatio, nec minor *hujus*, quam *illius* in hoc sæpe argumento, modo quoad *Illustrium Personarum* liberos legitimandos exceptionem admittas, facultas est: Sed & hoc suo capiendum sensu est, neque enim desunt, in quibus differentia ad huc non levis resideat, cùm *Diplomatum* hâc in parte tenor utramq; paginam absolvat, mox plura mox pauciora in se continens privilegia, qui ad casus inibi non expressos, extendendus nequaquam fuerit: Quare, non putem *Comitem Palatinum* legitimare *infantes* posse, si privilegium, legitimationis generale sit, nec horum in Comitivâ specialiter fiat mentio; *arg. Nov. 89.c.11. junct. §.9. Inst. de Inutil. stipul.* quamvis *spurias* ipsum legitimare posse, non obstante, quòd *spuriorum* tantùm in tenore privilegii facta mentio fuerit, asserendum sit, *arg. l.1. ff. de V. S. l. si quis. 7. §.1. ff. de jurisd. l. maximum vitium C: de liber. prater.*

§. 20. Sed nec soli hæc Comitis relicta est arbitrio legitimatio, quin potius juxta leges ea exercenda semper est, rectèque tum demum procedit, si quæ illæ præsupponunt *requisita*, fuerint observata: quæ quidem cum ubivis in *Legum* sint obvia *Commentariis*, paginæque ultra quàm animus erat jam excreverint, præteriri heic omninò oportebat: Potest autem secundum præscripta legum legitimare Comes, quoscunque legitimationis hoc indigere auxilio arbitrabitur: Et olim quidem

dem solos naturales filios i. e. ex *concubina*, cum quâ legitimum esse matrimonium poterat, natos, legitimationis objectum fuisse tralatitium est, non etiam spurios, *arg. d. Nov.* 117. *c.* 2. quos tamen hodie naturalibus æqui parari, & legitimari ita rectè posse sententia omnium una est: *vid.* Illustris Dn. Struve, *Mæcenas noster piè observandus, in Syntagm. Jur. Civ. Exerc.* 3. *thes.* 42. Num verò idem de *adulterinis, incestuosis*, & ex *nefario* natis coitu asserendum sit, ambigitur: Equidem Schützius *Diss. de Legitimat. thes.* Principē hos quoq; ex potestatis plenitudine suæ per rescriptum legitimare posse, opinatur: Sed negativam tuetur B. ProCancell. Dn. Strauch. *in Diss. Justin.* 4. *aphor.* 3. *Non enim*, inquit, *facere potest Princeps, ut quis uxorem legitimam habens, & alteram habeat, polygamiâ jure divino prohibitâ: at legitimatio procedit ex juris fictione: fingi autem nuptiæ nequeunt, nisi inter personas inter quas matrimonii jus est: ad omnem enim fictionem requiritur probabilitas, ne fingatur quod jure & facto est impossibile.* Neque est quod innocentia multum urgeatur legitimandorum, qui ex flagitiosâ ejusmodi conjunctione vitales in auras producti, commiseratione potius quàm odio prosequendi censeantur: Utcunq; enim quoad hoc nihil eos deliquisse facilè concedatur, adhuc tamen omni beneficio Indigni putandi sunt *juxt. Nov.* 74. *c. ult.* Et cum ipsum *Naturæ gentiumve jus* nefarios à legitimis distinguit coitus, quidnī, per consequens, jus quoque circa liberos ex iis progenitos diversum necessariò statuendum esse, asseramus?

§. 21. Liberos post parentum contracta Sponsalia, & antè *sacerdotalem* natos *benedictionem*, frustra *Comes* legitimat, quippe cum jam sint legitimi, ut legitimare eos amplius supervacuum sit: vid. inprimis Celeberr. Dn. Petr. Müllerus, in *Diss. de Benedict. Sacerd. sect.* 1. *thes.* 9. *Carpzov.* 3. *Jurispr. Rom. Sax. C.* 14. *def.* 12. *Hahn. ad Wes. de his qui sui vel alien. jur. n.* 2. *Philippi in usu pract. Inst. lib.* 1. *ecclog.* 61. *num.* 13.

§. 22. Numquid verò *proprium* quoque filium filiamve naturalem legitimare Comes Pal. poterit? & modo ipsa non refragentur Diplomatis verba, cum Matt. Stephan. *de Jurisd. c.* 2. *p.* 1. *c.* 6. *membr.* 1. *n.* 60, Schütz. *d. Disp. de Legitim. thes.* 27. Gail.

2. *Obſ.*142.*n.*3. & 4. omninò ſic habendum puto, cum ratio contrarium urgens ferè nulla appareat: Ceu & *ſummum* quoque *Principem*, Legitimare naturales ſuos poſſe, dubitandū non eſt: Utcumque enim in ſe atque ſuos exercere Jurisdictionem poſſe negetur, in *l.*10.*ff de Juriſd. l.un. C. ne quis in ſua cauſ.* id tamen quâ accipiendum ratione ſit, in obſcuro non eſt: quin imò leges illæ, de iis ſaltem, quibus ab aliis jus dici poteſt, intelligi rectè queunt, at Principi, cum ſummus ſit, jus dici nullum poteſt: Et ſi in noſtro quidem Imperio *ſolus*, ex ſententiâ *Schützii*, Imperator, & quibus ab hoc conceſſum eſt, Comites Palatini legitimare poſſunt, quorum tamen Comitivas Illuſtrium Perſonarum legitimationem continere exceptam notum eſt, quis alius naturalem Imperatoris niſi ipſe legitimabit? An verò talis à Patre Principe legitimatus in regno ſuccedat, majoris ingenii quæſtio eſt, de qua *vid. Schütz. th.*19. ubi diſtinctione rem non unâ expedit.

§. 23. Jus taliter à Com. Pal. ferè idem, quod per ſubſequens matrimonium legitimatis competit: nec minus *illos* quam *hos* liberorum venire nomine, & *effectivè** pro legitimis haberi certum eſt: Ut non appareat, cur ſtante ſtatuto, quod extantibus maſculis filia excludatur à ſucceſſione, ſolos per ſubſequens matrimonium, non etiam à *Comite Pal.* legitimatos, (quales fictè ſaltem pro legitimis haberi ait) fœminas excludere arbitretur Gailius 2. *Obſ.*140. & 141. Quod ſi enim *per omnia* æquati legitimis legitimati ſunt, *Nov.*89. *cap.*9. & tam per ſubſequens matrimonium, quàm per Reſcriptum Principis legitimati, non ſunt *verè* legitimi, cum omnis legitimatio fictione nitatur, jurisque civilis commentum ſit, cur hoc in caſu differentiam faciendam eſſe arbitrabimur?

* Numquid ergò etiam ad dignitates *indiſtinctè* admittendus legitimatus erit? Ita omninò ſtatuendum eſt, quia omnis *funditus* abolita & ſublata macula eſt, *l. Imperialis* 23. *§. itaque eum: verſ. nam omni macula. C. de nupt. Nov.* 89. *c.* 3. & *per tot. c. tanta qui fil. ſint legit. Limn.* 8. *de I. P. c.* 8. *n.* 79. *Reink de retract. conſang. q.* 2. *n.* 277. Ut nec ab *Aſſeſſoratus* arcendi munere ſint, *Gylman. Symph. Cam tom* 4 *p.* 1. *vot.* 29 *n.* 69. *Theming Deciſ.* 48. *n.* 45. cum quidē de aliis honeſtis officiis minus dubii ſit, quo facit Reſponſum Carpz. *Iurispr. For. p.* 2. *C.* 6. *D.* 16.

D.16. Ist einer von welchen euer Frage meldet/ von zweyen ledigen Personen / ausser der Ehe gezeuget/ nachmals aber von Weyland Nicolao Reusnero, *Comite Palatino*, Krafft habender Kayserl. Majestät Begnadigung / legitimirt worden/ &c. ist er auff solche erlangte legitimation, das Bürgerrecht allhier zu Leipzig zu suchen wol befugt. V. R. W.

§. 24. Id prætereundum non est, competere legitimatis, si illegitimorum forte ab aliquo scienter annumerentur numero, injuriarum actionem: Imò eum, qui contra privilegium legitimationis à Principe indultum, spurium quempiam vel bastardum appellaverit, aliove ipsi sese opponere modo præsumserit, non injuriarum solùm actione, sed & pœnâ legitimationis insertâ instrumento, (v. c. L. vel. LX, librarum auri) teneri, juris est: Ita Dn. *Otto* in formulâ quadam instrumenti legitimationis: §. Thun demnach: ibi: darzu bey Vermeydung der Röm. Käyserl. Majestät/ und des Heil. Röm. Reichs schwere Ungnad und Straff/ sampt einer dem privilegio einverleibter Pöen / benamtlich 50. Marck löttiges Golds/ die ein jeder/ so offt er freventlich darwider thäte/ halb in den Röm. Kayserl. Majest. und des Reichs Kammer; Den andern halben Theil mir unnachläßlich zu bezahlen verfallen seyn solle.

SECTIO V.
DE
PERSONARUM PALATII COMITUM dignitate & immunitate.

§. 1.

SAtis de potioribus Palatii Comitum actibus: *Dignitas* nunc eorum, *honores, immunitates*, hisq; conjuncta alia perspicienda restant, sed breviori eo absolvenda modo, quo prolixius pertractata præcedentia sunt: Et ceu aliorum, quos Palatio præfecere suo Principes, honos habitus semper magnus fuit, *vid. l. un. ibi: quos lateris nostri Comitatus illustrat. Cod. de Prævos. lab.* sic

quod hunc illůve ad *Dignitatem* & *Fastigium* Comitum Sacri Palatii cooptarint, evexerint, Imperatores pronũciant: Ita pleruq;: Würdigen/erhöhen/und setzen Jhn in die EHR und WÜRDE unserer Kayserl. Pfaltz-und Hoff-Graffen/ zu Latein Comitis Palatini genant: Imò honos ille splendidior ideò putandus est, *tum*, quod præter egregia virtutum merita, nonnisi Electoris, aut alicujus in Aulâ Magni æstimati Principis intercessione, (ut sibi alicui privilegium sollicitanti, ex Aulâ rescriptum testatur *Mundius c.1. num.77.* verbis: Der Supplicant, welcher umb das Palatinat anhalten will/ muß entweder meritirt seyn/ oder aber/ von einem am Kayserl. Hoffe wolgelittenen Chur oder Fürsten/ gute recommendation haben) obtineatur: *tum*, quòd cum Equestri Dignitate ferè concessum eum esse, interq; præcipuas causas, quare Imperialis providentia largitatis suæ radios clementer demittat, tot præclara actionum specimina, honestum ortum, virtutumque nobile decus inprimis referri, tot Diplomata loquantur: Quod autem propter hanc quam habent Dignitatem Comites, aliis omnibus non habentibus cũ territorio Comitatum, præferendos esse *Mundius* indistinctè putat, id limitationem non unam capit, quin regula est irregulariter posita, tot habens exceptiones, ut regulæ nomen vix ac ne vix mereatur.

§. 2. *Nobilitatem* ex solius concessione Comitivæ consequi Comites, non negavero: præterquam enim, quod plebeiæ vilisque conditionis viros, in jurisdictionis *consiliiq;* * quasi partem admittere, inconveniens valde ac infra Cæsarei Palatii Majestatem foret, manifestè quoque res ex Imperialium Concessionum formulis elucet, in quibus præter alia clementiæ vocabula, *Te Palatii Aulaq; nostræ & Imperialis Consistorii Comitem facimus, creamus, erigimus*, etiam *Nobilitamus* habetur: quo etiam faciunt verba: Haben wir gnädiglich angesehen/die Ehrbarkeit/ Redligkeit/Adeliche gute Sitten: *Vid. Diplom. Michaelis Vollandi*: §. So haben wir demnach. ibi: Damit andere hinfüro zu dergleichen ehrlichen/Adelichen Wolthaten/ desto mehr gereitzt/und geuhrsacht werden: Quod si coquum Principis eam

dignita-

dignitatem habere *Tiraquellus* credit, *de Nobil.c.*30.*n.*10. & Anton. Faber *in Cod.lib.*9.*tit.*28.*defin.*11. allegatus *Lansio de Acad.p.* 80. quis Comitibus eam, in quibus ut plurimum, per quam Nobiles efficiuntur, reperitur scientia, negaverit? Imò illos his quoad tot Illustrium concessionem beneficiorum, quæ in solis Nobilibus frustra quæsieris, præferendos esse, palam est.

* Numne ergò *Consiliarii Cæsaris* dicendi? Ita *Sagittar.d.Exerc.thes.*46. Sed falsum; neque enim quicquam cum his commune habent, & vel nunquã vel rarissimè cum Comitivâ *Consiliariatus* titulus impertitus legitur, cumque diversa ergò omninò sint, alterum, concesso uno, concessum non intelligitur: Ex unico quod visum fuit *Liebenthalii* apparet privilegio, cum cum Comes crearetur, etiam *Consiliarii Cæsarei* titulum indeptùn fuisse: ibi: Weiter haben wir gedachten D. Christian von Liebenthal mit gleichmässig wolbedachten Muth/ guten Rath und Rechten wissen/ zu unseren Kayserl. Rath/ gnädiglich gewürdiget/erhebt/ an- und auffgenommen/ etc.

§. 3. Numquid fori eos privilegio tutos esse, sic ut ab omnis alius fori contentione liberi, neque ipsi, neque liberi ipsorum alibi quàm apud Cæsaream Majestatem, ejusque Tribunalia conveniri possint, cum *Mundio* ex Zenone in *l.*3. *C. ubi Sen. vel Clariss.* asserendum est? Vix putaverim: Sanè *d.l.*3. frustra allegatur, & ad rhombum nequicquam facit, præterquam enim quod *nostros* quantum attinet Comites, ne hilum inibi continetur, absurdè à *Zenonis* temporibus decisio negotii petitur: Quim & *Gailius* Mundio citatus *lib.*1.*Obs.*41.*n.*2.*seqq.* & *lib.*2.*O.*54.*n.*7. tantum abest ut patrocinii quicquam præbeat, ut contra potius nitatur: Ex eo enim, quod idem dicit *Gailius*, protectionis privilegia, quæ ab Imperatore privatis personis, & plerumque et-

ſtio moveatur Comitibus, quid juris tum ſit, per ſe jam expeditum eſt.

§. 4. De *Immunitatibus* Palatii Comitum, gratioſisque cœteris, cum ingens horum pro meritorum virtutisque menſuſurâ ſit diverſitas, certi quicquam dici non poteſt: Quæ verò aliquando conceſſa legimus, hæc ferè ſunt: *Quod debeant immunes à muneribus tam perſonalibus, quàm realibus eſſe: ad judicis, tutoris, curatorisq; munus cogi nequeant: ſint liberi ab excubiarum, hoſpitationum, angariarum, parangariarum onere: domicilium alicubi conſtituturi, certam pecuniæ ſummam, pro civitatis emendæ jure*, Burgerrecht / Einzug / Auffnahm Geld / *& alio translaturi, detractionis gabellam, quam* Abzug / Nachſteuer / Abſchoß / *vocant, ſolvere non teneantur:* Item, quod eximium eſt, paucisque admodum conceſſum, *quòd arces arbitratu ſuo ſtruere, noviter extructis vel acquiſitis nova imponere nomina, quòd ab iis titulos & elogia ſumere, iis uti in contractibus atq; negotiis publicis, ſuaq; iisdem inſignia augere poſſint:* Quæ omnia, multaque excellentiora alia, ſi unquam conceſſa ulli leguntur, obtinuit certè inclytus ille hoc in argumento *Joh. Joachimus de Gruenthall*, cuj' incomparabilia, verèque eximia jura ex Diplomate ipſius collegit, ſuæque *de Com. Pal. Exercitationi Hiſtoricæ* adjunxit Dn. *Schubartus pag. 335. ſeqq.* Nobis ea omnia exponere ordine nec vacat, nec paginæ, præter intentionem quæ excrevit, permittit ratio: Quare finiendum heic eſt, poſtquam *Ben. Lect.* quantum ad AFFINIA, ad Commentatores *L. un. Cod. de Profeſſ. qui in Urb. Conſtant. doc. ex lege mer. Comit.* inprimis *Ortholph. Fomannum Diſſ. ad d. l. un. Fritſchium ad L. un. C. de Palat. & Dom. Dom. part. 1. var. Exerc. Jur. Publ. 13.* quantum ad CONTRARIA, ad *Mundium, d. tr. cap. 5. n. 57. usq; ad fin.* Et ea, quæ de Regalium amiſſione habet *Sixtinus lib. 1. cap. 6.* quippe quæ & huc *ſuâ* commodè applicari *ratione* poſſunt, remiſerimus.

D. S. L. E. G. S.

ADDI-

ADDITAMENTA.

I.

EX pluribus ejusdem debiti chirographis, si unum reddiderit creditor, taciti pacti de non petendo exceptionem, acquisitam reo nō esse, contra Bachov. Bartol. Jason. Bald. Castrens. *aliosq; asserendum est.*

II.

Feudum paternum, ob feloniam in ipsum Dominum, amissum, ita Domino aperiri, ut tam filii delinquentis, quàm agnati à successione penitus arceantur, Gailii, Sixtini, Mod. Pistoris, Berlichii, Gudelini, *aliorumq; sententia est: Sed rectius distinctione qui rem expediunt, sentire videntur: Neq; enim uti liberos, sic agnatos quoq;, per feloniam à Vasallo commissam, à feudi successione, quæ in eos, post mortem Vasalli ejusque descendentium, jure proprio defertur, excludi arbitrandum est.*

III.

Inducias moratorias fidejussoribus quoq; prodesse verius est: Sed non usq; adeò extendendus earum vigor, ut pendentibus illis, usurarum quoq; interrumpi cursum arbitremur.

IV.

Locum 1. Sam. 8. v. 10. seqq. *non de consuetudine moreq; Re-*

* * *

SI non niſi cum annorum maturitate
Virtutis ſe proderet maturitas,
Nec ingenia quædam hac gauderent
Ingenii prærogativâ,
Ut temporum articulis alligari neſcia
Hos longè antevertetent:
Non crederem, Fautorum Maxime,
Te hâc annorum ſerie,
Iſtam, quam indolis Tuæ ardor, & nunquam otioſa induſtria
Ante multas annorum ſeries meruerat,
Exambire potuiſſe Lauream:
Videlicet,
Ut egregii naturæ partus ſuapte ſponte ſe produnt,
Nec obſtetricum manus exſpectant,
Sic ætatis teneritas non remoratur occultum animi vigorem,
Quin & in ipſis cunis occultari ignorans
Eas illuſtres reddit:
Tu, quoque, Optime Amicorum,
Juventutem Tuam illuſtrem reddis,
Dum, ubi annos numerare ſeniles nequis

Seligis, sed selectum,
Quodque augurium exsurgentis Tuæ in literis gloriæ
Auspicatum præbet:
De COMITIBUS, nempe, PALATII Disputas,
Ut nemo disputet
De egregiâ Tuâ in re Juridicâ & privatâ & publicâ notitiâ,
Utque ostendas,
In ingenio Tuo ceu in Palatio
Comites se junxisse virtutem & eruditionem,
Splendida quarum merita
Comitivam aliquando Cæsaream sint meritura:
Non patitur ergo Virtus Tua,
Ut virtutis doctrinæque solidæ testem Disputationem
Meæ testimonium laudis comitetur,
Jam tum enim eruditionis Tuæ gloria comes est,
Et habes actionum Tuarum testem
Inclytam JENAM,
Quæ, qualis de Te extet opinio,
Et quanta ingenii Te comitentur bona,
Optimè novit:
Quin ipsa Te celebris celebrat Cathedra,
In quâ quoties summâ cum laude locutus fueris,
Ipsa nunc potentissimè loquitur:
Non tantum enim sub Magno STRUVIO,
Sed & Inclyto LYNCKERO,
Quin & celeberrimo MULLERO,
Tuæ in velitationibus Academicis ita emicuere
Excellentis animi dotes,
Ut quotquot cathedrales Tuos audiere discursus,
Non Auditores sed admiratores fuerint,

Nec

Nec Te Disputatorem,
Sed quantus quantus es, à naturâ ad Disputandum
Fabrefactum ac extornatum dixerint:
Sic ergò trinâ Disputatione,
Cum omne trinum perfectum sit,
Te perfectum esse demonstrabas:
Sed nec hîc acquiescis,
Ac perfectum Tibi non satis perfectum est,
Cumulas enim trigam istam
Novo Specimine,
Quo cursum Academicum coronas,
Ut capessas coronam,
Qua exantlati labores Academici consueverunt
Coronari.
Feliciter ergò quod matura ingenii foecunditas
Parturiit, pariat,
Ac innumeras virtutibus Tuis Lauros paret;
Scande cathedram,
Atque dum masculè, ut soles, scita Tua
Defendis, defende
Dignũ Te esse, quẽ Dignus de Cathedrâ honos comitetur.
Ostende,
Quod Meritissimus de re Juridica PARENS
AVIQUE meruere,
Idem de Te sibi spondere posse rem Juridicam:

Qui 21. Gradum Doctoralem indepti sunt,
Maturè collatæ Dignitates
Ad futuros honorum apices præluserunt:
Ita Tibi ante ætatem
Felix ingenii felicitas præsagiat,
Te fore quondam non fori duntaxat,
Sed & Academiæ splendidissimum,
Imò seculi Ornamentum.

Dab. Spiræ d. 22. Febr.
A.O.R. 1680.

Ita augurabatur
Amico suo intimo,
Contubernali quondam Dulcissimo,

JOHANNES SAMUEL BRUNNER,
J. U. L.

F I N I S.

